

Антропософски вести

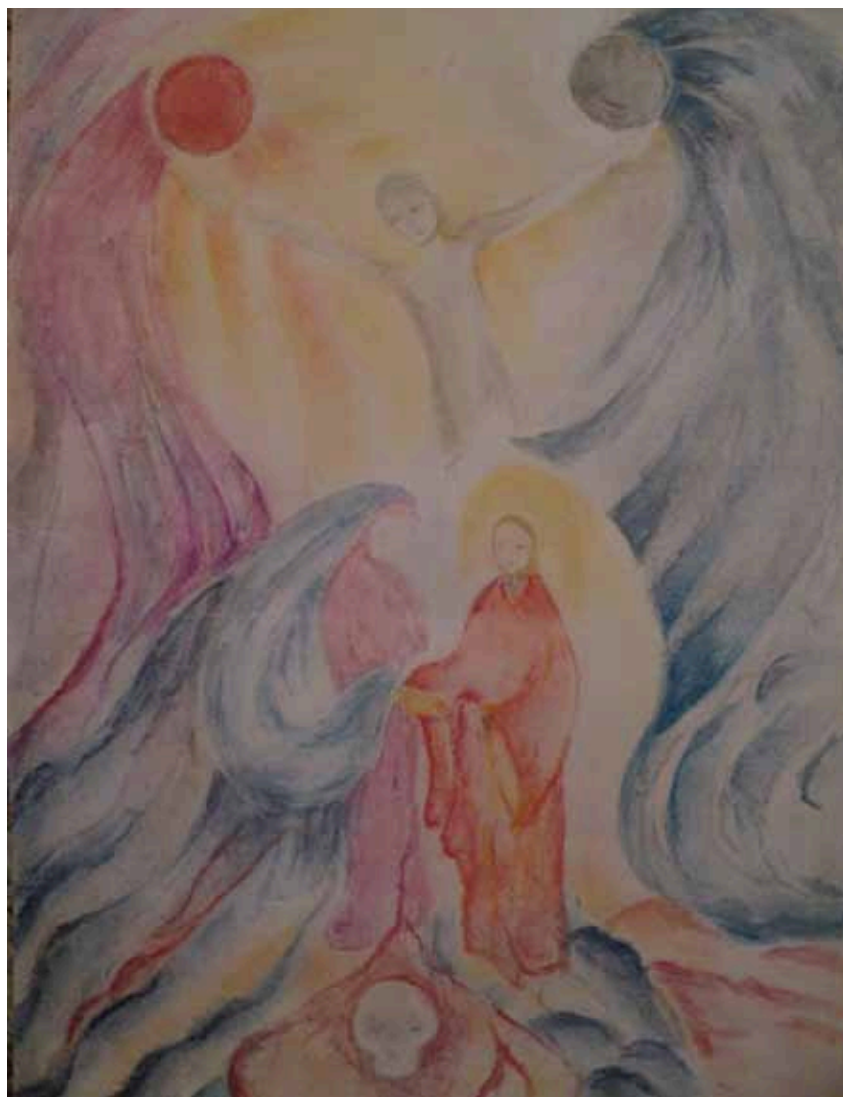
Брой 51
ЙОАНОВДЕН
ЮНИ 2016 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Христос ми подарява моето човешко същество
4. Да се събудим, за да чуваме
5. За духовния смисъл на приятелството
7. От „Макбет“ до „Фауст“
9. Богдана Вульпе разказва за себе си
10. Как да общуваме с елементалните същества
11. Въздействието на евритмията върху растения и субстанции
13. Торенето означава съживяване на земята
14. Годишно Общо Събрание и конференции в Гьотеанума – март 2016 г.
15. Великденски празник и Общо събрание на Антропософското Общество 2016 г.
17. Човешкият глас – като творещ нашето бъдеще
19. Моите спомени за Вера Гюлгелиева
21. IN MEMORIAM за Петко Бояджиев
23. Гьотевата Ифигения
24. Антропософски групи в България

Акварел – Дочка Дончева

Изкуството е вечно, променят се само неговите форми. Чрез него човекът - като съзидателно същество - влиза във връзка с Духовния свят и създава своите творби в присъствието на Боговете. Това творчество изгражда и живее в духовната същност на света

Рудолф Щайнер

ХРИСТОС МИ ПОДАРЯВА МОЕТО ЧОВЕШКО СЪЩЕСТВО

Йоановден. За този празник може да се каже съвсем малко в сегашната епоха на човешкото развитие, защото в своята най-дълбока основа той е празник, който показва нещо от бъдещото човешко развитие. Едва в едно много отдалечено бъдеще хората ще могат да го празнуват напълно съзнателно. В кръговрата на годината Йоановден идва съвсем скоро след лятното слънцестоене и съответства на пълното издишване в жизнения цикъл на Земята. В това време вътрешното същество на Земята е потънало в дълбок сън, външен израз на който е цялата красота и многообразие на растителното ѝ покривало. Самата Душа на Земята се намира сега изцяло извън своето физическо планетарно тяло. Тя се издига до най-отдалечените висини на света, чак до самата сфера на неподвижните звезди и пребивава там в кръга на висшите Йерархии, потънала в блажени сънища, онези сънища, за които тя ще си спомня през цялата зима и най-вече в продължение на тринадесетте Свети нощи.

Блаженството, което в това време на годината преживява Земята Душа, издигната до най-отдалечените сфери на макрокосмоса, може да бъде почувствано от всеки тънко усещащ човек. Отдаден в горещия летен ден на съпреживяването на природата, той може да го усети като в някакво външно сенчесто отражение. В такива мигове нейното състояние може да бъде определено само като блаженство. За самата Земя Душа, която преживява в космическите далечини най-дълбоките тайни на битието, това

състояние си остава съновидно. Пребивайки във висшите сфери, Душата на Земята не може напълно да се събуди за едно съзнателно преживяване на онова „блаженство в Бога“, блаженството в лоното на висшите Йерархии, в което тя сега е потънала. Същото се отнася и за човека. В това време на годината той не може да последва съзнателно Земята Душа в мировите далечини. За неговото съвременно будно състояние това е недостъпно. Само в нощното си странстване той може безсъзнателно да се съедини с нея. И ще мине много време преди да се открие възможност пред човека в неговото естествено развитие напълно съзнателно да последва Душата на Земята в звездните далечини. Засега той трябва да се задоволи само с това, че на Рождество може да подслушва спомените на Земята Душа за нейното лятно пребиваване в макрокосмоса.

Но в наше време вече съществува път, който може да позволи на съвременния човек все пак да последва в космическите далечини Земята Душа и там да съзерцава сякаш с нейните очи неизречените тайни на звездните светове, запазвайки напълно своето будно Азово съзнание. Основите на този път са били заложени много отдавна, въпреки че той започва да става достъпен за човечеството едва в началото на нашата епоха. Основата на този път започва да се гради с Мистерията на Голгота, когато Христовото Същество става новия Дух на Земята. Затова с издишването на Земята не само нейната Душа напуска физическото ѝ тяло, но и Христос, новият Дух на Земята, напуска в някаква степен своето планетарно тяло и пребивава навън в макрокосмоса в своето изначално Царство, сферата на Слънцето и звездите.

Рудолф Щайнер казва следните думи за това съединяване на Земята Душа с целия космос в Йоановото време: „В космическото пространство се излива цялото душевно

Арилд Розенкранц – Не аз, а Христос в мен

същество на Земята и се отдава на това космическото пространство. Душевността на Земята се пронизва със силата на Слънцето и силата на звездите. Свързан с тази земна душевност, Христос също съединява своята Сила със силите на звездите и Слънцето, които се втичат в земната душевност, отдадена на космическата Вселена. Това е Йоан, времето на Йоановия Ден. Земята напълно е издъхнала. Чрез своя външен облик взрян във Вселената, Земята показва не своите собствени сили, а отражението на звездните

сили върху своята повърхност, отражението на Слънцето и всичко онова, което космически се намира вън от нея.” Човекът, който е стъпил на съвременния път на християн-розенкройцерско посвещение, би могъл да се издигне заедно със Земята Душа в Йоановото време до макрокосмоса и да съзерцава с нейните очи Божествените тайни, защото този път на посвещение го води до съзнателно съединяване със Съществува на Христос и това съединяване му позволява да се почувства като че ли в самото сърце на Божествено-духовния свят, преживявайки всичко това с напълно запазено будно Азово съзнание. Това издигане заедно със Земята Душа човекът извърша не сам, а заедно със самото Същество на Христос, Който единствен от всички Богове е способен да издигне и задържи индивидуалното Аз-съзнание на човека на всички нива на Мировото битие.

Едно такова преживяване на макрокосмоса, на Слънцето, планетите и целия свят на неподвижните звезди, при което човек се намира във връзка със силите на самата Душа на Земята, е нещо неизмеримо повече от вече описаното съединяване с макрокосмоса, произтичащо единствено от индивидуалните му сили. Свързаното с Душата на Земята преживяване на макрокосмоса съответства на онази най-висша степен на християн-розенкройцерското Посвещение, което Рудолф Щайнер определя като „Блаженство в Бога”. За тази степен той пише следното: „След тази шеста степен настъпва нещо, което в духовно-научен смисъл може да бъде обозначено като „блаженство в Бога”. Няма никаква възможност, а няма и необходимост да се опише тази степен на развитието, защото никакви човешки думи нямат сили да опишат онова, което човек изпитва при това изживяване. За това състояние може да се изгради представа само когато физическият мозък вече не е необходим като инструмент на мисленето.” В този смисъл можем да кажем: По своята езотерична същност летният празник на Йоан е едно указание за най-отдалеченото бъдеще в развитието на човечеството, на онова бъдеще, което още сега може да реализира в себе си човекът, който е достигнал завършителната седма степен на съвременния християн-розенкройцерски път на Посвещение.

Вътрешната връзка на ритъма на годината със седемте степени на християн-розенкройцерското Посвещение не е случайна, а напълно съответства на мировите закономерности. Във всички свои елементи посоченият път на Посвещение е точно отражение на живота на макрокосмоса. Затова по един съкровен начин той вече се съдържа в ритъма на годината и човекът трябва само да го осъзнае. Той е нещо обективно и независимо от склонностите на един или друг човек.

Някога целият свят е бил построен от Боговете по законите на Посвещението и когато човекът встъпва в този път, той само прави осъзнати тези закони, благодарение на което получава възможност да встъпи в пълно съзнание във великата Йерархическа цялост. Такъв човек става инструмент, ларингс за Боговете на космоса и се превръща в съзнателен носител на онези закони, по които някога Боговете са създавали света. Целият кръговрат на годината постепенно се преобразява за нас в една жива неразривна духовна цялост. Медитативното вглъбяване в езотеричната същност на кръговрата на годината става реален път, който води към ново непосредствено преживяване на свръхсетивния Христос. Но трябва да отбележим още един особено важен аспект на кръговрата на годината – неговото значение за целия социален живот на човечеството. За неговото значение Рудолф Щайнер казва следното: „Социалната наука, социалните идеали ще бъдат оплодотворени от това, че човекът сам за себе си ще одухотвори отново кръговрата на годината. Благодарение на това, че всяка година човек паралелно на годишния кръговрат преживява по един жив начин отражението на Мистерията на Голгота, той отново се инспирира с онова, което е социално знание, социално чувство... Така ще бъде намерено истинското решение на онова, което днес наричат социален въпрос.”

Тези думи на Рудолф Щайнер поставят пред нас един съществен въпрос: по какъв начин духовното съдържание на годишния кръговрат може да ни съдейства за разрешаването на най-острите проблеми на съвременността, социалните проблеми? Отговорът идва преди всичко от факта, че в хода на годината седемстепенният християн-розенкройцерския път на Посвещение съответства на седемте основни християнски празника. Индивидуалното духовно развитие на човека следва седемте степени на посвещение, а социалното взаимодействие между хората се изразява в съвместното празнуване на годишните празници. И тъй като целта на съвременното християнско Посвещение е да реализира основната формула на Новите мистерии „Не аз, а Христос в мен”, то целта на обединяващия хората Импулс на основните годишни празници е осъществяването на думите: „Където двама са събрани в Мое Име, там съм и Аз сред тях.” Именно в такова обединяване на индивидуалните и социални импулси в ритъма на годината човек може да намери днес здравата основа на реалния пък към разрешаването на най-насъщните социални проблеми на настоящето и бъдещето. В процеса на реализация на първата формула в съвременното Посвещение, ако то протича правилно, човек не само че не се затваря в себе си, но и дотолкова разширява своето Азово съзнание, че мястото на личните интереси все повече се заема от интересите на цялото човечество в смисъла на действащия в него Импулс на Христос. В процеса на осъществяването на втората формула в съвместното преживяване на годишните празници, човекът се обединява в пълна свобода с другите хора, а в определен смисъл дори и с цялото човечество, при което не само не губи погледа си към индивидуалния човек, но и развива по-голям интерес към него. Защото в общата съвкупност на годишните празници на преден план излиза постепенното ставане и действие в човечеството на изначалния Човек-Антропос, така че плодът на правилното празнуване е „съединяването на преживяното с Христос и преживяване на истинската човечност. А основното чувство, което пронизва душите, ще бъде: „Христос ми подарява моето човешко същество.”

Сергей Прокофиев
превод: *Веселина Велкова*

Нощна песен на странника

Ти, който бдиш от небесата
над човешки съдбини,
на изнурения в борбата
сърце с утеха осени!

В отсъдени ми дял световен
край нямат скърби и тегла...
Аз уморен съм! Мир чаровен,
ела и в моята гръд, ела!

Йохан Волфганг Гьоте
Превод: *П. Славейков*

СОЦИУМ И СЪВРЕМЕННОСТ – ИЗКУСТВОТО ДА ОБЩУВАМЕ ДА СЕ СЪБУДИМ, ЗА ДА ЧУВАМЕ

*Спи песен във всички неща,
които сънуват и сънуват.
И светът започва да пее,
ако намериш вълшебната дума.¹⁾*

От новото време насам светът все повече се определя от човека. А той иска мир, светът очаква миролюбивия и съзерцателен човек. За разлика от средновековието и античността днес съзерцанието може да доведе до събуждане за света, до потапяне в света, до любов за света. Съзерцание като събуждане за звученето на света, за песента, която спи във всички неща, събуждане с радостта към света? Това събуждане днес се случва трудно във *Vita contemplativa*, в уединение, а по-скоро във *Vita activa*: активният живот може да се превърне във вглъбеност в света и да отговори на повика за мир. Не за да стане едно със света и цялата му материалност, а за да стане човек. Не чака ли светът човекът да стане човек, да каже „Аз“, да стане „Аз“? Не иска ли светът чрез песента, която спи във всички неща, да стане наше Аз, когато започнем да я чуваме?

Бог звучи. Светът звучи. Човекът – или Азът – също е звук; Човекът е отзвук, резонатор на песента, която звучи през света. Има ли закони на събуждането за песента на света?

Поставяне на граници

Има майстори, учители по чуване, които ни учат как може да се събуди у нас песента на света. Това майсторство може да стане обаче и партньорство или още по-добре – приятелство. Приятелство ли е, когато се събираме така, че Аз и Аз се срещат и събуждат един друг? Мистериите на срещите могат да се проявят като приятелство, любов, трудова общност, партньорство, дискусия и по много други начини, щастливи и нещастни. Среща, която не е сливане, в която Аз и Ти губят своето противопоставяне. – Така, както Бог е станал света, както светът иска да стане Аз, така майсторът иска да живее все повече в приятеля, в партньора, в колежата. Тази трансформация следва правила, има закони, които трябва да се знаят и спазват. Някои хора са изследвали тези правила повече от другите. Често това са поетите.

В своята книга „Тук, където се срещаме“²⁾ поетът Джон Бергер описва този център на една безкрайна сфера: сферата на Бог, сферата на света или на човека. Този център, който е навсякъде, всъщност не е навсякъде, а там, където се срещаме, казва Бергер. Там е мястото на Аза, мястото на човека, мястото, което става свят, мястото на Бог.

Джон Бергер посочва едно условие за това място на среща. Той разказва как в Лисабон срещнал своята отдавна починала майка. Разхождал се из града, когато изведнъж я видял да седи на една пейка. Те се срещат и тя му казва: „Всичко в живота, Джон, зависи от това, къде човек поставя

границите – това всеки трябва сам да реши за себе си. На никого не можеш да отнемеш това.“ Ако се интересуваме от безкрайното, ако се чувстваме притеглени от безкрайното, също и към другия човек, тогава трябва да се научим да поставяме граници. Това не можем да предоставим на друг и не можем да го вземем от никого. „Аз“ трябва да го каже. „Аз“ определя границите. Не е лесно и понякога ни се иска да помолим някого: Кажете ми, къде да поставя границата? „Може да се опита, но няма да действа.“ Майката на Джон е мъдра и мъртва, и ясна. Аз трябва сам да го направя. Касае се за прокарване на онази граница, която ни позволява – когато сами я поставяме – да отидем в безкрайното.

Поставянето на граници от някой друг има последствия. Какво става, когато някой друг или конвенционалността поставят границите вместо нас? „Когато хората се подчиняват на правила, които други са измислили за тях, вече никой не уважава живота. Това е резултатът.“ – казва майката на Джон. Не изглежда ли днес по този начин светът, направен от хората безжизнен? „Ако искаш да

уважаваш живота, не можеш да избегнеш поставянето на граници“ – казва майката.

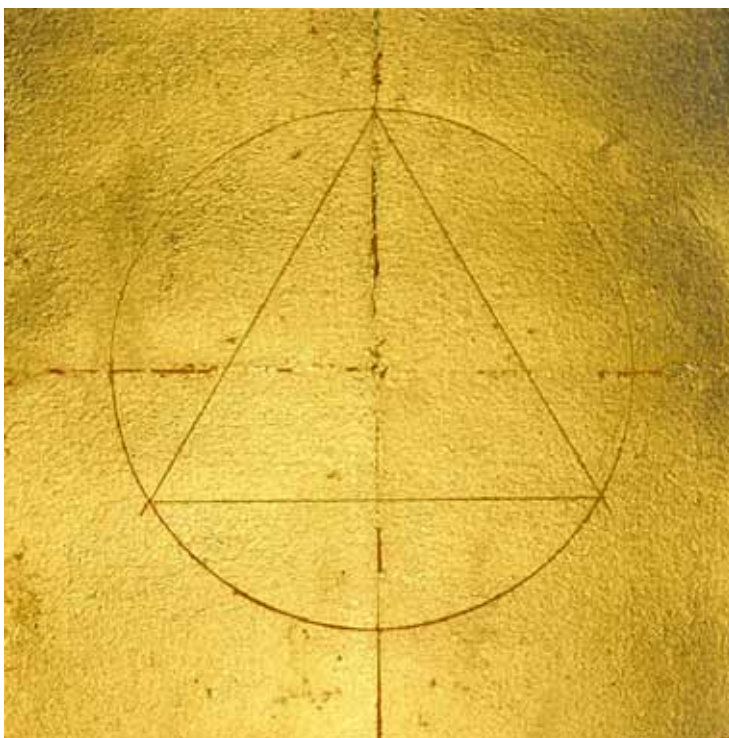
От по-ново време, времето на Движение 1968, деколонизацията, либерализацията и културата на личността, се придава голяма стойност на „премахването на границите“: да се разчупят границите на гражданственост, да се прекратят границите на науката, да се разкъсат границите на упражняване на изкуството. Вместо това Джон Бергер говори за „поставяне на граници“. „Поставяне на граници“ не за обуржоазяване, а за да можем да пристъпим в безкрайното като Аз.

„Тогава времето няма да играе никаква роля, а мястото?“ – пита Джон. Майката отговаря: „Това не е никакво произволно място, а мястото, на което хората се срещат.“ Мястото, на което хората се срещат, е място извън времето. Срещата взривява времето и то изведнъж престава да играе каквато и да е роля. Но тя се осъществява на определено място. Какво е това състояние, при което времето няма значение и се разтваря в безвремие, а мястото става важно? Какво е това пространство, което вече не е географско място? Не „пространство-място“, а „човек-място“ – и тук не става въпрос за „някога си, когато и да е“. При някои срещи не се случва нищо. Такава среща е „не-място“. При друга изведнъж всичко е тук. Светът започва да звучи. Песента изведнъж се появява. Вълшебната дума – попадение. Закони на ставането чуваем? Поставянето на граници закон ли е?

Преходи

Друг майстор на слушането е Петер Хандке³⁾. Той е

написал един вид учебник по съзерцаване: „Поуката на Сент Виктоар“. Неговата поетика описва как думата кара света да звъни, да пее и как ние можем да се научим да слушаме. – Когато искам да говоря с Бог, аз се моля. Това ме прави готов да го чуя. Когато говоря на света, аз работя. С работата влизам в света. В работата, в обучението се опознавам в света. Съзерцанието означава: да чувам Бог, света, Аза. Съзерцанието иска да стане слушане на Бог, на света. Слушане на човешкия свят също. В съзерцанието Азът се научава да слуша, да следва Аза. По отношение на слушането Петер Хандке обръща внимание на преходите, на преходното. На мястото, където едно нещо преминава в друго. Не границата, а противоположното на границата. Например, между деня и нощта няма рязка граница. Денят преминава в нощ. Нощта идва, денят си отива. В прехода – сумрак, здрач, сънища. Преход между сън и будност. Аз не потъвам внезапно в съня. Обикновено първо се сънува (мечтае, бленува) и след това сънищата преминават в спане. И когато се връщаш, все още живееш в този странен, подвижен картинен свят и едва след това се събуждаш. Или чувството - между желанието и мисълта. Преход между действие и размисъл? Преходното: здрач, сън (мечта, блян), чувство.

В пра-началото III - злато върху хартия
Барбара Шнетцлер

прави чуваема песента на света. Вниманието към преходите и границите съживява едно съзерцателно поведение, което събужда песента на света. И ние се научаваме да пеем тази песен, което създава един мирен, един човечен свят.

Бодо фон Плато
Дас Гьотеанум, бр. 21-22

- 1 Йозеф фон Айхендорф, „Вълшебната пръчка“
- 2 Джон Бергер, „Тук, където се срещаме“, издателство Carl Hanser
- 3 Петер Хандке, „Поуката на Сент Виктоар“, издателство Suhrkamp

ЗА ДУХОВНИЯ СМИСЪЛ НА ПРИЯТЕЛСТВОТО

Истинското приятелство е духовно-душевно сродство и свързване на две личности. Аристотел е казал „Приятелите са един дух в две тела“.

Такова приятелство няма нищо общо с роднински или материални взаимоотношения. Дълбоките приятелски връзки са често кармични /съдбовни/, т.е. те идват от съвместен живот на двете индивидуалности в минала епоха. Поетът Михаил Кендеров е казал за своите съдбовни приятели: „че заедно

във радост и любов унесени, летим през Вечността“.

Но може да се създадат приятелства и в настоящия земен живот.

Истинското приятелство предполага наличието на някои добродетели в двамата приятели като: алтруистична любов, състрадание, съчувствие, жертвоготовност, дискретност, търпение, великодушие и пр.

„Сърцето избира приятелите ни, разумът ги утвърждава. Като разширяваме кръга на хората, които обичаме, умножаваме душевния си капитал“ пише М.Кендеров.

Приятелството е в това да се споделят както добри, така и трагични събития в живота на двамата, взаимно да си помагат, да се подкрепят. Трудно е, но истинският приятел поема част от изпитанията в кармата /съдбата/ на своя близък, за да може той да я понесе по-леко.

Христос казва на учениците си: “. . . никой няма по-голяма любов от тази, щото да положи някой душата си за приятелите си” /Йоан, гл.15, ст.13/.

Ние живеем вече в епохата, когато се събужда съзнателната /духовна/ душа у съвременния човек. Личността с духовни стремежи не живее само в тесния кръг на роднински връзки, които са даденост. Такъв човек съзнателно търси и избира личности, които са му душевно и духовно близки. В тези отношения липсва материална заинтересованост, нито пък споделяне само на общи развлечения и удоволствия за убиване на времето. Добрият приятел е като твоето друго Аз, на което можеш да разчиташ винаги, както на себе си. Отношенията са равностойни и взаимни – от твоя приятел можеш да очакваш подкрепа във всеки момент, при всички обстоятелства. Временните служебни или случайни познания не могат да се нарекат приятелства, ако не почиват на взаимна обич и подкрепа.

В днешно време истинското, безрезервно приятелство между хората е голяма благодат.

Ето какво пише за приятелството Халил Джубран, изтъкнат поет, художник и философ /1883-1931/ роден в Ливан, считан за гений на своето време: "Твоят приятел е отговор на твоята нужда. Той е твоето поле, което сееш с любов и жънеш с благодарност. И той е трапезата и огнището ти. Защото ти отиваш при него в глада си и го търсиш, за да намериш спокойствие. Когато твоят приятел ти казва това, което мисли, не се страхувай да изразиш както своето съгласие, така и несъгласието си. И когато той мълчи, сърцето ти не престава да слуша неговото сърце, защото в мълчанието се раждат и споделят всички мисли, всички желания и надежди. . . И нека няма друга цел в приятелството, освен задълбочаването в Духа. . . . И нека най-доброто, което имаш, бъде за твоя приятел. Защото какво би бил той, ако го търсеше, за да убиваш свободното си време. Търси го винаги, за да изживеете времето си заедно. Защото той трябва да запълва нуждите ти, а не празнотата ти. Защото в радостта на малките неща, сърцето намира своята утрин и своето подмладяване."

Колкото повече приятели или другари имаме, толкова сме по-богати духовно и душевно. Тогава животът ни става все по-пълноценен и творчески активен, чувстваме се потребни, необходими, а това е постоянна вътрешна бликаща топлина и светлина, която топли и разширява душата.

Ако вечер мога да си кажа: "днес бях полезна на моят приятел, помогнах му", това ме прави удовлетворена от живота, радостна и щастлива. Защото истинското приятелство е не само прекарване на свободното си време заедно в удоволствия или празнуване, а взаимопомощ, дори саможертва за другия.

Такива приятелства са съдбовни /кармични/ и изграждат пътеки към бъдещи общества от приятели, свързани с алтруистична любов. Като разширяваме кръга на все повече

НА ПРИЯТЕЛИТЕ

Нима случайно сме се срещнали –
няколко искри завихрени от хаоса
и точно тоя миг е наш.
Не е ли хубаво,
че всеки е у другия,
влетял със светлината през очите му,
че в нашите души
като пращинка светеща
кръжи Вселената
и всеки я живее в себе си.
Не е ли чудо това,
че заедно
във радост и любов унесени
летим през Вечността.

Михаил Кендеров

приятели и любовта е взаимна, нее-гоистична, вървим по пътя към възвисяващата Христова любов.

Ще дам пример за истинско духовно приятелство. Аз и съпругът ми имахме приятел, също антропософ. Още щом го срещнахме разбрахме, че нашето приятелство е всеотдайно и съдбовно. Работата му беше свързана с много пътуване, но щом се връщаше в София, дните ни ставаха празници. Събирахме се с други приятели на сбирки, прекарвахме много време заедно в излети на Витоша, на вилата и пр. На един обяд заедно забелязах, че той лесно се задавя. Веднага го изпратих за изследване и се установи рак на стомаха в напреднал стадий. Близките на нашия приятел бяха в чужбина и аз и съпругът ми му

помагахме, правехме всичко, за да облекчим страданията от химиотерапията, лъчетерапията и храненето без стомах /беше опериран и стомахът беше изрязан/. Ние бяхме почти всеки ден с него. Това продължи една година.

Два дни преди да почине в болницата прозрях чрез медитация нашето съдбовно приятелство от минал живот, когато пак сме били заедно. И му дадох утеха, че нашите души ще бъдат заедно и след като премине Прага на Духовния свят.

Вече пет години изминаха от смъртта на нашия приятел И винаги усещам и знам, че душата му е близо до нас, и чувствам неговата помощ, особено в трудности и изпитания.

Изключително важно е човек да осмисли връзките си с различни приятели, дали са наистина духовни, всеотдайни, независимо кога са създадени – в минал живот, или в настоящия. Тогава човек е сигурен във взаимната и всеотдайна подкрепа, че може да разчита на този приятел, че имат духовна общност, която прави по-пълноценен живота и на двамата!

Доц.д-р Иванка Кирова, к.м.н.

Орфей.
Франц фон Щук, 1891

Какво е човекът, славословеният полубог! Не му ли липсват силите тъкмо тогава, когато му са най-потребни? И когато се издига в радост или потъва в страдание, не бива ли спрял и в двете, не бива ли върнат отново към обикновеното, студено съзнание тъкмо тогава, когато той копнее да се загуби в потопа на безкрайността?

Гьоте

Из "Страданията на малкия Вертер"

Единно антропософско общество

Годишна тема 2016/2017 г.

ОТ „МАКБЕТ“ ДО „ФАУСТ“

Изживяването на злото в епохата на съзнателната душа

Наскоро, учениците от валдорфската гимназия „Монадрок“ в град Кийн, Ню Хампшър изнесоха няколко представления на Шекспировата трагедия „Макбет“. В тази забележителна драма на тема предателство, убийство, зловещи вещици, човешко отчаяние и многопластово зло, Шекспир се обръща към теми, които отекват повече от всякога днес. През 2016 година актьорите на световната сцена са различни, но срещата със злото продължава с унищожително постоянство, и болезненият въпрос в Шекспировата драма остава на пръв поглед без отговор:

*Не можеш ли да се погрижиш за болния разум,
Да изтръгнеш мъката от паметта,
Да изтриеш тревогите от главата,
И с някаква сладка противоотрова на забрава
Да изчистиш гръдта от опасните неща,
Които те гнат на сърцето?*

Въпреки героичните усилия през вековете, тези „опасни неща“ продължават да тежат върху сърцето на човечеството. Защо злото е толкова сложно вплетено в човека? В критичен момент ли се намираме? Как може антропософията да ни помогне да видим зад баналностите и извиването на ръце във вечерните новини?

В „Макбет“ Шекспир продължава по пътя на характерните седемгодишни периоди, които го водят до ранен успех с комедиите си и след това до катарзисен момент на 35-годишна възраст, когато загубва свой приятел и покровител. Следват трагедиите „Хамлет“, „Отело“, „Крал Лир“ и „Макбет“. Тези драми са създадени в онова време от живота му, което наричаме „съзнателна душа“. Един от аспектите на съзнателната душа е срещата на човека със себе си във всичките му измерения. Може би никоя друга художествена форма не е по-подходяща за изобразяването на силите на катарзиса в човешката душа, както драмата и изговореното слово.

В „Макбет“ връзката на човека с духовния свят е в най-добрия случай слаба, при това само под формата на предсказанията и злокобните думи на трите вещици. Те могат да се разглеждат като три противоположности на неизкупените аспекти на човешката душа, а тяхната предводителка Хеката – като противоположност на човешкия Аз, както сполучливо я нарича Фридрих Хибел. Предсказанията, които Макбет приема толкова буквално, се оказват нещо съвсем различно от това, което той е очаквал. Чрез изживеният опит, абстрактната идея болезнено пробужда съзнанието: „Бих желал да се забравя и да не помня какво съм сторил“. Чрез смъртта, първо лейди Макбет и след това самият Макбет намират осво-

В ПОЕТИКАТА НА СЛОВТО

„Истинска поезия има само тогава, когато човекът отхвърля буквалното значение на думите. Ритъмът и имагинацията са тези, които им вдъхват живот. За истинската поезия думите са само средство, а същественото се свежда до настроението, до атмосферата, в която винаги откриваме един отзвук от мировата хармония, от мировата мелодия“

Рудолф Щайнер

„Искусството и неговата световна мисия“

бождение от вътрешните мъки. Процесът на смъртта е част от пробуждането на съзнателната душа, ако не за Макбет, то поне за една разбираща публика.

Силите на смъртта улесняват точното мислене

В лекцията си от 26 октомври 1918 г. Рудолф Щайнер говори за две големи мистерии свързани с развитието на съз-

нателната душа – „мистерията на смъртта и мистерията на злото“(1). Силите на смъртта, които са иначе активни в космоса, сега са на разположение на човечеството, отчасти за да ни помогнат „да мислим точно за важните неща“. В обикновеното мислене днес има толкова много грешки, че е трудно да се проникне до същинските причини за събитията, за които слушаме в новините, например. Пътят напред е да развиваме нова яснота на мисленето, което ще ни даде възможност да приемем силите на Духа-Себе, Духа-Живот и Човека-Дух. И за да направи това през петата след-Атлантска епоха, човекът трябва „изцяло да се съедини със силите на смъртта“.

По същия начин, ние не можем само да се вторачваме в злото навсякъде около нас, а трябва да видим склонностите към зло във всеки от нас. „По принцип, цялото човешко зло произтича от това, което наричаме егоизъм“. (2) Престъпните действия са разбира се нещо друго и много събития случващи се на световната сцена се дължат на „изопачено прилаган социален ред“. (3) Но нека да повторим, че тези сили на злото съществуват, за да помогнат на човечеството „да проникне през тях до духа нивото на съзнателната душа“. (4)

Аз се заех да проуча някои от тези указания във връзка с предаванията по CNN или описанията на последните жестокости във вестниците или в интернет. След обичайните реакции на отказ да повярвам, болка и изненада, опитах се да потърся и доказателства за такова пробуждане за живота на духа. В началото не е лесно. Но когато изляза на разходка по-късно през деня и особено ако нося в себе си даден проблем няколко нощи в съня си, нещо може да започне да се променя в живота на душата. Човек започва да се пита: Какво става с човечеството? Защо сме бомбардирани от толкова много изживяване на смърт и толкова много зло? Защо толкова хора са престанали да бъдат човечни?

Причината да сме сега на земята

Това ме накара да си задам въпроса за съвестта. Според мен, съвестта има нещо общо с вътрешния компас, онази точка вътре в човека, където той може да претегли и прецени действията (както и мислите и чувствата си). Дори едно малко дете често показва забележителна способност

да говори изхождайки от това място на съвестта, например „Мамо, много съжалявам, че счупих любимата ти чаша за кафе“. Ако едно тригодишно дете може да чуе този вътрешен глас, защо ние да не можем?

Може би е по-лесно просто да изключим новините и да оставим вестника настрана. Но аз съм на тази земя и точно в това време поради някаква определена причина и чувствам вътрешното задължение да остана свързан, и дори да потвърдя, че аз също съм част от този свят и следователно имам отговорност за състоянието на човечеството. Ако съм свързан, тогава това, което става в Мисури или в Париж, е част от мен. Вътрешно се възмуствам от твърде многото случаи на расизъм, които все още се проявяват днес. Онемявам при честите и безсмислени актове на тероризъм в целия свят, озадачен съм от фундаменталистското отклонение в световните религии... Сърцето ме боли, когато приятели и съседи загубват някой от семейството си заради наркотици и пристрастяване. И от тази борба се появява нещо, което можем да наречем гласът на съвестта.

Една от причините да се отдам на учителската професия преди много години и да продължа като преподавател в Университета Антиох в Ню Ингленд беше, че образованието във всичките му аспекти е необходимо повече от всякога. Ученето означава преди всичко да се виждат други гледни точки, да се търсят пластове от значения и да се развива разбиране. Добре е да се горещим за нещо, но тези емоции трябва да се смекчат (или засилят) с познание. Това много често липсва в антисоциалното поведение днес.

Не е ли странно, че в течение на времето в името на една или друга религия са били извършвани насилия и дори войни? Фундаментализмът съпътства човечеството отдавна, но някъде по пътя ние изглежда сме забравили, че гласът на Бог може да се чуе и в гласа на човешката съвест.

Да забелязваме вечното в другите

Изглежда, че човечеството е предизвикано да се събуди и да види, че всички ние участваме заедно в това. Всеки път, когато осъждаме някого (нещо, което е познато и на учениците на антропософията), ние тръгваме по един път, който може да свърши зле... Вместо това, ние трябва да се свържем с другите, многобройните хора на тази земя, които също са убедени, че трябва да има по-добър път. Трябва да се събираме и да искаме да чуем гласовете на тези, които са различни и които имат различни възгледи от нашите. Толерантността е само първата стъпка, необходима, но не достатъчна. Защото да си човек означава да се протегнеш и да видиш всеобщото, вечното в другите. Ние трябва да се ангажираме на друго ниво, включително ненасилствени решения на споделени предизвикателства. Освен това трябва да говорим по-малко и да слушаме повече, включително да упражняваме дълбокото слушане, което отваря вратите за нежния глас на съвестта.

В края на цитираната по-горе лекция от цикъла „От симптоми към реалност“, Рудолф Щайнер ни дава няколко практически и много важни стъпки напред към създаването на една нова, по-човечна култура на земята:

- Ние можем да работим, за да развием способността да разбираме символно човешкото същество. Трябва да се научим да виждаме прототипа на един човек чрез неговия или нейния образен характер, една топла оценка на другия.

- Ние трябва да развием нов усет за езика и способността да чувстваме, да усещаме нашия bliжен през изговорената дума. Значение имат не точните думи, а по-скоро усещането на тази душевна област, откъдето те идват, цветовете на думите. Така ще възникне една нова способност за слушане.

Така ще възникне една нова способност за слушане.

- После човек може да развие усещане за емоционалните реакции на другите до такава степен, че дишането му ще се промени, човек ще диша по-различно, когато е в контакт с един човек отколкото с друг.

- Накрая, и най-трудно за разбиране, е указанието, че в областта на волята човек ще трябва да „смели“ делата на другите, да ги обработи по такъв начин, че да се събуди ново разбиране за другия човек.

ди ново разбиране за другия човек.

Бихме могли да обобщим с думите, че с развитието на съзнателната душа хората ще се научат да се изживяват взаимно чрез топлината, цвета на езика, дишането и смилането на волевите импулси.

Точно това присъства пророчески в много от Шекспировите драми, както и в събитията, които отново се повтарят през 400-те години след смъртта му на 23 април 1616 година! Това е съвременната дилема: Как можем да се развиваме към все по-голямо осъзнаване на нашата всеобща човечност? Смъртта и дори присъствието на злото на тази земя са всъщност мъдри учители, които будят човешката съвест и ни помагат по пътя да станем човеци.

Макар че през целия си живот правим грешки, нашият стремеж в крайна сметка може отново да ни издигне:

„Мефистофел:

На облог! От него ти ще се лишиш,
стига само да ми разрешиш
по моя път аз кротко да го хвана.

Господ:

Додето на земята той живей,
от мен ти нямаш забрана –

Греша човек, когато се стреми”.

(„Фауст“, Гьоте)

Торин Финсър,

Генерален секретар на АО в САЩ

(1) Събр. съч. 185 „От симптоми към реалност в съвременната история“

(2) Лекция от 15.1.1914 г. Събр. съч. 63

(3) Лекция от 26.1.1918 г.

(4) Пак там

ВДЪХНОВЕНИЯ И ОБРАЗИ ДУХОВНАТА НАУКА МИ ДАВА ЗДРАВЕ И ЖЕЛАНИЕ ЗА ТВОРЧЕСТВО

БОГДАНА ВУЛЪПЕ РАЗКАЗВА ЗА СЕБЕ СИ

Родена съм в твърде далечната 1940 г. („военно бебе“) в гр. София. Родителите ми бяха учителка и артист. По бащина линия имам „тежко наследство“ от деди, дали своя принос в изкуството и науката на следосвобожденска България (за тях може да се прочете в енциклопедиите), което не ми е помогнало много в личната кариера. Имам един брат – големият диригент проф. Иван Вульпе – вече отвъд Прага.

Приеха ме във ВИТИЗ „Кръстьо Сарафов“ (сега НАТФИЗ) на 16 години в класа на изтъкнатия режисьор проф. Кръстьо Мирски. Имах шанса да се уча при великолепни педагози на актьорския „занаят“ като Н.О. Масалитинов, Владимир Трендафилов, Борис Михайлов, Владимир Тенев и др. Със завършването си бях назначена в Държавния театър във Враца, след това две години в Русе, а после дълги години в тогавашната Концертна дирекция – в „Театър на словото“. Там започнах изнасянето на собствени рецитали пред публика – деца и възрастни – из цялата страна.

До 1991 г., когато бе направена първата театрална реформа, бях постоянно ангажирана в някакви театрално – сценични формации. Последната беше „Студиен литературен театър Възраждане“, който бе ликвидиран и така останах „на пътя“.

От 1995 г. съм пенсионер. Но ... артист не може да е „пенсионер“, за това продължавам, макар и не редовно, да практикувам професията си чрез участия в литературни четения, реклами, епизодични роли и масовки в киното.

В домашни условия правя записи на приказки и други материали из моя репертоар. Между тях записах и две антропософски приказки: „Трите свещи на малката Вероника“ от Манфред Кибер и „Приказка за зелената змия и прекрасната лилия“ на Гьоте. Тези и други записи може да ги намерите в You Tube. Направих също и аудио-записи на „Как се постигат познания за висшите светове“, „Теософия“ и „Медитации и Календара на душата“ от д-р Рудолф Щайнер. Тях може да ги намерите в сайта на антропософското общество. Сега започнах запис на пиесите на д-р Рудолф Щайнер.

За себе си мога да кажа, че съм сговорчива и оптимист и гледам без огорчение на живота, макар и да не ме е „галил с перце“. Имала съм много падения и възходи в личен и професионален план (че кой не ги е имал). На три пъти си въобразявах, че мога да помогна и променя някого – имам три несполучливи брака! От първия имам чудесен син и от него две внучки. От втория – прелестна дъщеря и една внучка. Те са радостта на живота ми! А с третия – поет – и до ден

днешен сме запазили приятелските отношения и от време на време поетичните срещи.

Голям професионален успех имах, когато ме изпратиха на специализация в Париж в далечната 1970 г. Върнах се с пълното съзнание, че тук, в България, трябва да се осъществя...

Когато през 1978 г. водех едно болно момиче от Съветския съюз при големия лечител Петър Димков, се запознах с г-жа Вера Гюлгелиева. А те – леля Вера и чичо Петър – ме запознаха с Духовната наука на д-р Рудолф Щайнер. От тогава антропософията стана откровение за мен и само благодарение на нея успях да посрещна с търпение, спокойствие и кураж всички тежки изпитания, които ми изпрати съдбата: разводи, болести на децата, безработица, безпаричие, загуба на родители, близки, роднини и приятели ...

За мен винаги лек за душата са били и си остават контактите с голямата литература и музика. Много съм благодарна на всички ония преводачи и издатели, които вече ни дават възможност да сме все по-близо до антропософската литература, защото в началните години четяхме само апокрифните циклостилни папки на Вера Гюлгелиева и Димо Даскалов.

Винаги съм се стремела да участвам от сърце в общия ни антропософски живот. Имала съм пълното съзнание от какво голямо значение за нашето дело е активното включване в него, освен интимното четене на книгите.

Душата ми е изпълнена с благодарност към всички антропософски приятели тук, а и към тези, които са отвъд. Много съм признателна, че животът ми даде възможност да се срещна с Вера Гюлгелиева, със Светла Бисерова, на която

дълга благодарности за голямата ѝ майчинска грижа за мен и децата ми в дните и годините на най-големите ми житейски изпитания. Никога няма да забравя чудесния Петко Бояджиев, който толкова обичаше да рецитира Шекспир; усмихнатата Теди (Трендафила Вълчинова) и нейния чуден център „Светлина“, където провеждахме незабравими срещи. Тя беше влюбена

на в малката ми внучка Богдана.

Ще запазя вечен спомен от множеството ни срещи с Мехтелд Камън, от неповторимите преживявания и незабравими уроци на Мария де Зваан, от Сергей Прокофиев и всички наши приятели, които идваха от далеч и благодарение на които се запознавахме с принципите и опитностите на практиките на антропософията и специално на Валдорфската педагогика.

В заключение ще заявя, че ако за моите 75 години все още съм здрава и с желание за творчество, дължа го главно на Духовната наука на д-р Рудолф Щайнер.

Богдана Вульпе

В ПЕРИОДА НА ЛЯТНОТО СЛЪНЦЕСТОЕНЕ – ЧОВЕШКАТА ДУША МЕЖДУ ЗЕМЯТА И КОСМОСА

Как да общуваме с елементалните същества

Като антропософи знаем, че съзнанието за духовните истини прави човека морален. В случая ще можем да постъпваме морално спрямо елементалните същества, които влияят на душевното и телесното ни здраве, благодарение на онова, което научаваме от книгите на Марко Погачник. Братята Миха и Марко Погачник са от Словения и са известни в антропософския свят. Големият брат Миха е цигулар и организатор на фестивалите ИДРИАРТ, които още при социализма се провеждат главно в Източна Европа и реално представляват антропософски конференции. В началото на 90-те години се появява и първата книга на Марко за елементалните същества. Сега книгите са повече и са преведени на почти всички европейски езици. Авторът им е затрупан с поръчки от цял свят за промени в ландшафта и ритуали, лекуващи градове, паркове, реки и места с много човешки жертви след природни бедствия, катастрофи и тероризъм. Чрез неговите книги много хора научават за Рудолф Щайнер и антропософията. Марко развива способността да вижда и разговаря с елементалните същества, прилагайки три стъпки, дадени от самия Щайнер в лекциите му за природните царства, изнесени в Хелсингфорс.

И така, трябва да знаем, че елементалните същества са помощници на деветте Духовни йерархии. Те движат небесните тела, управляват годишните цикли на Земята и климата. За тях материята е прозрачна, а времето и пространството - не съществуват. Формата им е променлива, въпреки че Марко ги рисува с непрекъсната линия. Ние, хората, егостично променяме света и елементалните същества трябва непрекъснато да запазват динамичните форми в съответствие с космическите праобрази. Те се обединяват помежду си по съседски и така обхващат цялата Земя. Трудностите, които човек несъзнателно създава са необходими за еволюцията им. Помагат им да стават по-съвършени, като някой от тях ще получат човешка форма на бъдещия Юпитер. Когато Марко им задава въпроси, те отговарят с облак от различни чувства, които той, използвайки интелекта си, облича в думи. Всяка местност има свой Пан. Марко използва думата „пан“ в древногръцкия и смисъл, означаващ „бог на природата“.

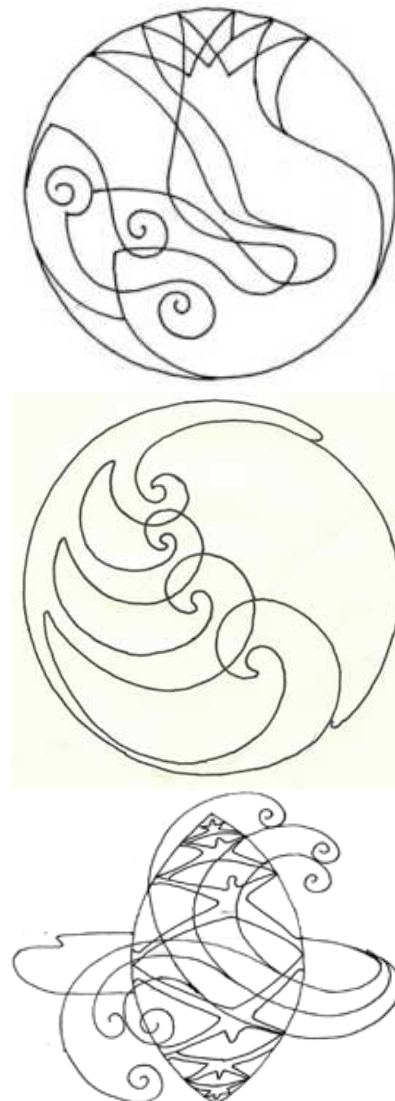

Марко Погачник

Тук ще спомена казаното от Щайнер, че огнените същества преобладават в топлинния етер над Азия, силфите – в светлинния етер над Европа, включващ и Германия, ундините – в химическия етер на Южна Европа плюс Англия и Франция, а гномите са в жизнения етер над Америка. Интересно е, че светлинният етер стига до линията Русе – Балчик. В бъдеще много хора, без да имат ясновидски способности ще чувстват освежаващи природни сили. От умирането на външната природа ще се издига ново елементално царство,

служещо на самия Христос. Без смърт няма Възкресение. Това ново царство ще може да обезврежда радиоактивните отпадъци от атомните електроцентрали, които сега се складира в подземни хранилища. „Природните елементални същества, казва Марко, бягат от градовете. В помещения с изкуствени бои и материали често няма нито едно елементално същество. Цветята в саксии и ъгъл с маса за природни творения като камъни, кристали, шишарки и др. ги привличат.“ Те дори охраняват дома ни, когато отсъстваме. Обичат класическа музика, но когато не е дигитална. Грамофонните плочи от близкото минало, които отново са на мода, са приемлив компромис. Силфите не обичат прах. Освен обичайното почистване на праха е добре два пъти годишно да преместваме мебелите, долепени до стени и да почистваме около тях. Силфите ще бъдат доволни и ще танцуват в тези пространства. При влизане в стаята можем да ги поздравяваме със „Здравейте, как сте?“, а при излизане да им казваме „Довиждане“. Всичко това би се отразило на здравето и самочувствието ни.

А сега нещо за малките цветни и зеленчукови градини в дворовете ни. Ако цветната градина е само с изкуствено култивирани цветя, елементалните същества отиват при плевелите. По-добре е да оставим един ъгъл с диворастящи цветя, за да обитават там. При голяма зеленчукова градина може да използваме всеки ъгъл отделно за всеки вид елементални същества. Вместо малко езерце може да вкопаем в земята и напълним с вода голям съд. Оградата, освен мрежа, може да има и диви храсти или чимшир. В живата ограда живеят гноми, които поддържат плодородието. Саламандрите пък живеят

Рисунки на елементални същества

в компоста. А няколко дни преди да го разпръснем, може да оставим естествени кристали, след което да ги разпръснем равномерно върху площта за наторяване. Чрез тези кристали преместваме и самите саламандри. В други случаи те се стресират от промяната. Изобщо при промени в градината е хубаво 24 часа предварително да обясним на елементалните същества какво ще правим и да искаме разрешение от тях. Те не биха разбрали думите ни, а чувствата, които ги придружават.

Когато напролет се появяват нови пъпки на растенията, трябва да знаем, че това се случва, защото гномите натискат отвътре, а силфите дърпат отвън. С при цветовете действат и саламандрите. Ако сме съзнателни за това тяхно действие и им благодарим, ще се увеличи плодородието. Нимфите пък танцуват и движат водата, дори и под земята. От тях зависи дали даден извор е лечебен. Ако имаме котка,

която е полудива и не се прибира в къщи, трябва да знаем, че елементалните същества се плашат от нея.

В леката кола гномите са в лостовите на кормилото, полуоските, шарнирите и участват в механичното движение. А в двигателя се наместват ариманичните саламандри.

Ако се налага да орем с трактор, може да кажем на ариманичните същества: „Сега искам да работите и съм ви благодарен, защото сте полезни!“ Това ще се разбере от природните елементални същества и те няма да се изплашат и избягат.

Всички тези съвети могат да ни направят по-съзнателни в ежедневието, да ни помагат да не забравяме за елементалните същества, да общуваме с тях, да им показваме, че знаем за тях, че сме благодарни на помощта им, искаме да си сътрудничим ги обичаме.

Йордан Димитров

ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЕВРИТМИЯТА ВЪРХУ РАСТЕНИЯ И СУБСТАНЦИИ

Таня Баумгартнер

Обучение по евритмия в училище Zucconi в Дорнах. От 1986 година преподава на деца, младежи и възрастни. От 2000 година реализира многобройни изследователски проекти за въздействието на евритмията върху растения, вода и медикаменти. От 2004 до 2007 година работи по проект за изследване на евритмията в университет в Берн. През 2007 година участва в основаване на институт АртеНова за евритмията в изследователската работа и изкуството. От 2005 година работи с младежки евритмичен ансамбъл, от 2007 година – начало на Евритмично основно обучение (ЕВА), от 2011 година – обучение по евритмичен масаж.

Информация и контакти:
www.unternehmen-eurythmie.ch

Екарт Грундман

Следва в университет Касел / Витценхаузен, специалност Екологично земеделие. От 2002 до 2007 година участва в проекти за възобновяеми суровини и опазване на околната среда в Дармщадт, а от 2009 година работи в институт АртеНова. Изследователски проекти за въздействието на евритмията върху растения и субстанции, както и за фитокинетика.

Докато при сценичната евритмия се касае за онагледяване на евритмичните средства, в други области централно място заема градивната сила на звуците. Ако в педагогиката чрез евритмията трябва да се осигурява и стимулира здравословно развитие, при лечебната евритмия чрез евритмичните жестове се постигат конкретни терапевтични цели. Това може да се получи и чрез евритмичния масаж, при който силата на звуците се предава на пациента чрез докосвания и се изгражда способност за оздравителното му

самоовладяване.

На въпроса доколко е налице ефективност в тези области, могат да отговорят почти само лекуваните или лекуващите лица. Много малко изследвания са правени досега за природо-научно доказуемото въздействие на евритмията върху тялото или душата (AUVA, 2000; Seifert, et al., 2009).

В науката преценката на един отделен човек няма голямо значение, тъй като тя зависи от неговите представи, чувства, желания и т.н. Този душевен компонент се поставя под въпрос от научна гледна точка. На този фон през 2000 година Таня Баумгартнер започва да изследва въздействието на евритмичните жестове върху растенията. Те не внасят свой собствен душевен компонент, който би могъл да повлияе върху резултатите.

Първоначално централният въпрос бил дали и ако да, как ще реагират растенията на евритмично третиране. При това се оказало, че 1) след евритмично третиране растенията променят морфологията си и 2) степента на промяна и специфичната реакция зависят от вида на растението (Баумгартнер-Дурер, Баумгартнер & Хойсер, 2007).

След като в периода 2002 -2010 повечето експерименти се превеждат в лаборатория (третираните и изследваните са няколко стотици растения кресон и резултатите са обработени с математически методи), от 2010 година тежестта е поставена върху експерименти, при които може да се изгради директно сетивно отношение на човека към растението. Касае се преди всичко за вкус и форма на растението.

Другият въпрос е дали растенията реагират само това, когато им се въздейства директно или действието на евритмията може да се предава на определена среда като напр. вода, която след това се дава на растението. От една страна е интересно дали водата поема действието и го предава, а от друга - това би създало важна основа за бъдещо практическо приложение на евритмичните въздействия.

Въпроси за изследване

1. Може ли да се промени вкусът или морфологията на кресон чрез евритмично въздействие?

2. Може ли да се повиши сладостта и здравината на ябълки чрез евритмично въздействие върху дървото?

3. Поема ли водата евритмичните въздействия и предава ли ги след това на растенията?

Материал и методи

Кресон: През 2011 година Таня Баумгартнер обработва с евритмичните жестове на звуковете Б (В), Л (L) и К (K) семена от кресон. Евритмичният жест е извършван пред купа със семена (отчасти ръцете са поставяни в купата) за всеки звук по 15 минути на ден в продължение на една седмица.

Семената са засети в три градини на открито и в саксии за разсад. За сравнение допълнително са засети семена, които не са били обработени. Различните вкусови параметри на три до четири седмичния кресон са тествани от 70 необучени и 80 обучени дегустатори в лаборатория в Холандия.

Ябълки: През 2010 година получихме запитване от про-

изводител на ябълки дали е възможно да се разработи евритмично третиране, което да направи един определен сорт ябълки по-сладък и по-здрав. По този начин досегашният ни въпрос дали евритмията действа, беше поставен така, че чрез евритмичната обработка трябваше да се постигне определено предварително зададено въздействие. За

обработката на ябълковите дървета (Арива) Таня Баумгартнер разработи серии от евритмични движения на звукове и планети, както и душевни жестове. След като през първата опитна година се установи, че прилаганата за повишаване на сладостта серия е повишила както сладостта, така и здравината, през втората опитна година беше приложена (леко модифицирана) само серията за сладостта. Като втори сорт беше прибавен Райка. Плодовете са дегустирани от 80 обучени дегустатори в Холандия.

Вода: Прясна изворна вода беше обработвана от Таня Баумгартнер в продължение на 40 дни по 15 минути на ден със звуците Л (L) и В (W) (по една проба за звук). През последните 7 дни беше добавена втора проба за всеки звук, а в последния ден – трета проба. Така наред с необработваните контролни проби имаше на разположение водни проби, обработвани 1, 7 и 40 дни със звуците Л и В. С тази вода бяха поливани и поставени при стандартни условия на растеж семена на кресон. След 4 дена дължината на отделните растения беше премерена и оценена статистически. Успоредно с това пробите бяха изследвани от Дориан Шмидт по метода на изследване на формиращите сили (Bildekräfteforschung).

Резултати

Кресон - вкус

При градинския кресон се установи, че обработката в Б

(В) води до растения с по-лютив вкус. Това беше установено при опит със 150 участници. Обработката с К доведе до по-ниска обща оценка, т. е. до „нехаресван“ кресон.

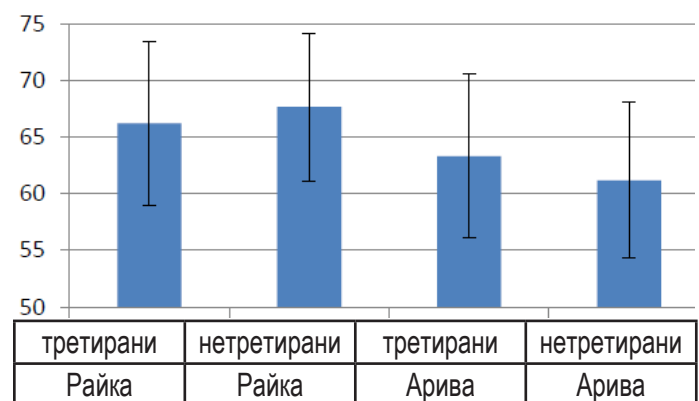
Друг, проведен по същото време тест трябваше да покаже доколко чрез въздействието паралелно с промяната на вкуса се е променило и съдържанието на горчични масла. Тук не бяха установени разлики. Т. е., промяната на вкуса не се дължи на промяна на физическо ниво на растенията. От тук може евентуално да се заключи, че етерните въздействия предизвикват сетивно възприемани качества.

Ябълки – вкус

Въздействието със серия от звукове върху ябълкови дървета направи плодовете им по-харесвани.

Сладостта на третираните ябълки сорт Арива (сортът, за който беше разработена серията за третиране) беше оценена по-високо, отколкото тази на нетретираните. При сорта Райка третирането доведе до по-ниска сладост. Райка сама по себе си е по-сладка от Арива, така че тук е налице едно изравняващо въздействие на евритмичното третиране.

Общо взето, както при кресона, така и при ябълките беше установено, че евритмичното въздействие върху растенията може да доведе до сетивно възприемани промени

Фиг.1 Тест на вкуса на ябълки: обща оценка (средна стойност и стандартна грешка)

на качествата им. По този начин се създава важна основа за бъдещо практическо приложение на евритмията в тази област.

Вода

При водата бяха установени удивителни ефекти на обръщане на евритмичните въздействия във връзка с продължителността на третирането. При еднократно третиране В (W)-растенията бяха по-високи от Л (L)-растенията. Това напълно се обърна при 7-дневно третиране на водата. Сега Л (L)-растенията бяха много по-високи. Това показва, че въздействащата сила на евритмията се предава стъпка по стъпка – не всички качества се предават с пълна сила на субстанцията след краткотрайно третиране. След 40-дневно третиране резултатите на двата звука се изравниха и статистически вече не можеха да се оценяват като различни. Това отговаряше на резултата с нетретирана вода.

Изследването на формиращите сили (Bildekräfte) от Дориан Шмидт показва, че въздействието на евритмията се предава напълно на водата след 7 дни. След 40 дни въздействието достига ново ниво, при което динамиката живее в астралната сфера. На това ниво въздействието вече не

може да се възприема от растенията и вече не настъпват разлики в растежа. Тук би трябвало въздействието да се изследва в астралната сфера, напр. с лекарства.

Обобщение

В съответствие с нашата хипотеза, растенията реагират на евритмично третиране. Наред с промените в растежа се променя и вкусът на растенията и плодовете. Тези разлики могат да се възприемат сетивно.

Водата също възприема въздействието на евритмията и го предава на растенията. Поради това тя може да се използва при практическото приложение като среда (медиум). При продължителност на третирането 40 дни, въздействието преминава от етерно на астрално ниво.

Литература

— AUVA. (2000). BAUfit, Консултантски и тренировъчни програми за строителни фирми. AUVA-Проект 1999-2000.

Окончателен доклад. Свалено на 17-6-2015 от <http://auva.at/portal27/portal/auvaportal/>

— Baumgartner-Durrer, T., Baumgartner, S., & Heusser, P. (2007) Зони на евритмичните формиращи сили: естетическо-енергийни въздействия върху живи същества. Спец. издание, стр. 1-11.

— Seifert, G., Driever, P. H., Pretzer, K., Edelhäuser, F., Bach, S., v. Laue, H.-B., et al. (2009). Effects of complementary eurythmy therapy on heart rate variability. *Complementary Therapies in Medicine*, 17, S. 161-167.

Екарт Грундман, Таня Баумгартнер

Институт АртеНова
Им Лонхоф 8, CH-4051 Базел
www.institut-artenova.ch
forschung@institut-artenova.ch

ТОРЕНЕТО ОЗНАЧАВА СЪЖИВЯВАНЕ НА ЗЕМЯТА

Михаел Олбрих-Майер е редактор на списанието за биодинамично селско стопанство „Жива земя“, в което редовно коментира екологичното земеделие и бъдещето на нашите храни от био-динамична перспектива

Жива почва – би трябвало да смятаме, че това е естествено. Всъщност, все още доминираното от аграрната химия селско стопанство продължава да тори растенията като в епруветка. За целта не е необходима почва – най-много нещо, за да може това, което расте, да не пада. Преди сто години тези теории тъкмо достигаха до селяните – в своя селскостопански курс Щайнер беше против тях. Защото растенията са свързани неразривно със земята: фините им корени са обвити от микориза - специфично образование между хифовете на някои гъби и корените на висшите растения, което служи за по-интензивна връзка с частиците на почвата. В един кубически сантиметър плодородна почва могат да се развият 100 метра гъбени влакна – „Интернет“ на растението. За да функционира това, растенията чрез своите корени хранят живите организми в земята със значителни количества вещества, изпращат поздрав от слънцето в земята. Следователно, не трябва да има съмнение, че е необходимо да направим почвата жива, ако искаме да имаме здрави, питателни растения, които да ни правят енергични.

След трите му първи лекции относно условията на селското стопанство, което той поставя между полярността земя – космос, в четвъртата лекция Щайнер е по-конкретен по този въпрос. Той посочва ефикасни средства и разяснения: за да протекат правилно вътрешните процеси в компоста, той трябва да се натрупва на купчини; рога от крави се пълнят с оборски тор, респ. кварцово брашно и се заравят в

земята; след определено време се изваждат, угнилият тор се разбърква с вода и с него се пръска почвата, респ. растенията. Многобройни подробности в тази връзка той разяснява в последвалото лекцията обсъждане.

В четвъртата лекция Щайнер обяснява и своето разбиране за храненето. По-голямата част от това, което ядем, не служи за образуване на субстанция, а за енергизиране на тялото чрез силите, които храната отдава. Ние поемаме вещества чрез кожата и дишането. Тук има своеобразен мост към наторяването: чрез компост и препарати то също стимулира почвата. Трябва да се превъзмогне неорганичното (естество) на почвата. Това се осъществява по-радикално тогава, когато трябва да го прави не само растението с неговите жизнени сили чрез кореновата си система или разлагането, а когато наред с това се добавят подреждащи, душевни сили на сравними елементи, напр. под формата на добър компост. А на по-високо духовно ниво изпълняват своята задача двата препарата от рогата. Човекът представлява базата, казва Щайнер в края на тази своя лекция и с това има предвид подреждането на силите в селскостопанския организъм. За да го управляваш, се изисква лично отношение към този вид торене, медитативно- комуникативно.

Как Щайнер стига точно до рогата? Действието им той обяснява чрез сравнение с еленовите рога. Докато еленовите рога действат като антени, които увеличават вниманието на плашливия дивеч, рогата и роговата субстанция на кравата я завършват душевно: еленът живее в неговата среда, кравата в нейното храносмилане. През лятото рогата се зариват в земята, напълнени с кварцово брашно, а през зимата с оборски тор и така събират силите на земята. Какви са ефектите на тези препарати доказват поредица от изследвания – от научна гледна точка е ясно: биодинамичното по принцип е най-доброто за почвата.

Михаел Олбрих-Майер

Превод от немски: Ц.Желева

ХРОНИКА НА СЪБИТИЯТА ПРОЛЕТ-ЛЯТО 2016

Единно Антропософско Общество – Годишно Общо Събрание и Конференции в Гьотеанума, март 2016

Поредно пътуване към Дорнах, затварящо период от 18 г. и 6 мес. Ретроспекция. Аналогии. Имагинации.

16. март

Пътят към Гьотеанума е поредица от спирки, превозни средства, цяла една система, която нормално работи добре, но изисква необходимото внимание и респект.

Понякога с пречки, които трябва да разрешим в движение.

Пристигането на гарата в Дорнах в ранния следобед е почти победа. Имам 10 мин. за да стигна Гьотеанума. За късмет една кола спира - Хартвиг Шилер. Стигаме няколко минути преди началото на сесията. Сърдечни срещи с приятелите, прегръдки. Бързо се адаптирам - имам цялото време на пътуването, за да се настроя на вълната и темата.

Работната група, английско-немско говореща в кабинета на Джоун Слий. Това беше работното място на С. Прокофиев. Спомените преди 11 г. - 2005, - Великден и тогава беше на 27.3., както и сега.

12 човека сме, ето и Сейа е тук, както на 16.3. 2005. Всички вече са говорили по темата на годината, чакат да чуят и моите разсъждения. Започвам със средата и системата, с която сме свързани. Как и кой генерира страха, несигурността, недоверието? Откъде започва злото? Всеки има своята гледна точка и представя своята позиция.

След паузата продължаваме всички заедно – около 40 човека - Форщанда, лидери на секции, генерални секретари, национални представители. Дискусии около темата на годината.

Абан Бана говори от името на индийските антропософи, които неохотно приемат термина „Зло“. Британските антропософи също са имали възражения. Но, ние антропософите, имаме задачата да запознаваме обществото с по-дълбоките основи на случващото се в света. Разговорите продължават и на вечерята с младежката секция.

17. март

Работната група обсъжда работата в секциите на АО. Как езотерично можем да работим с тях и между тях? Про-

дължаваме в големия кръг, вече към 45 човека.

Преглед на работата на АО в различните страни и изявленията на оттеглящите се

генерални секретари, както и думи на благодарност към тях. Михаел Мош, Бразилия, Кристина Лусиа, Белгия, Торин Финсер, САЩ, Хартвиг Шилер, Германия, Андрей Жуков, Русия. С малко тъга и надежда, че ще се срещаме пак.

Кафе паузите и обедното време - стари и нови приятели.

Следобяд – разделяме се в две нови конференции, вече в по-широки кръгове. Едната е за членове на УС на европейските АО - проблеми, дискусии. Другата - върху темата на годината. Междувременно върви и срещата на касиерите на АО в света.

18. март

Пътят ми минава през клиниката Арлесхайм, гроба на Р.Щайнер и Гьотеанума.

В обедната пауза един кармичен приятел споменава за Сергей. След малко съм на гроба му. Медитация и духовен спомен - в същия ден и час преди 11 г. бях в кабинета му. Един от портретите на бюрото му беше на Кристиан Розенкройц.

Отново нагоре към мистичния хълм и ателието на Р.Щайнер. Остава малко време и за дървената статуя на Представителя на Човечеството.

В 15 ч. всички сме пред обновения западен вход на Гьотеанума. Юстус Витих и Паул Макай го откриват, с което завършва продължилите повече от 2 години цялостен ремонт на сградата. С това откриват и годишното събрание на ЕАО.

В Голямата зала, след музикално встъпление вървят кратки доклади от различни секции, страни. Атмосферата е спокойна, няма го напрежението от минали събрания. Продължаваме в работни групи, около 10. Избирам медицинската, водена от Михаела Гльоклер. Какво е бъдещето на медицината? Какви импулси на бъдещето можем да внесем? Как антропософската медицина помага за това?

Медицината има и ще има нужда от одухотворяване и очовечаване.

В късната сесия след вечеря чуваме и резюметата на останалите групи и области на антропософията.

19. март

Събранието продължава с доклади на шестимата членове на Форщанда за тяхната дейност през годината върху отделни проблеми на обществото. Паул Макай –Холандия, е член от 1996, Бодо фон Плато-Германия,- 2001, Сейа Ци-мерман, Финландия- 2006, Юстус Витих, Германия- 2012, Джон Слий, Южна Афеика- 2013, Костанца Каликс, Бразилия- 2015.

Нови работни групи по нови теми. Дейвид от Ейре предлага още една - Гьотеанума и англоговорящите. Избирам нея. Тук са Вирджиния, Марията, Грант, Абан Бана, хора от Холандия, Швеция, Южна Африка, Източна Европа. Говорим за доминацията на немския език в антропософските събирания, книгоиздаване и др. Лично споделям, че преди 19 г. един английски медицински семинар в Лукас клиник ми помогна да намеря пътя към Дорнах - Арлесхайм. Обобщаваме, че за световното разпространение на антропософията, английският език е рещаваш. Както за кармата – да намериш духовния си дом, Гьотеанума.

Следобедната сесия е изцяло на финансова вълна. Юстус Витих е докладчика за финансовото състояние на ЕАО. Трудности при събирането на членския внос в пове-

чето страни. Недостатъчните приходи и големите разходи за ремонта на Гьотеанума, както и за поставянето на Фауст, много апели за дарения и подкрепа.

В крайна сметка всичко беше реализирано и завършено.

В една от паузите отивам до Ермитажа. Пътуване в друго време - между пещерните монашески средновековни килии и езерата с риби.

Вечерната съботна сесия обикновено е посветена на възпоминание на мъртвите.

Българският пианист Христо Казаков, свирейки по един магичен начин Бах, Моцарт и Бетовен в началото и в края, допринася за атмосферата.

Паул Макай говори за две личности, преминали Прага в последната година, свързани с Гьотеанума - бивш финансист на ЕАО и актьор от Мистериите драми.

20. март. Неделя.

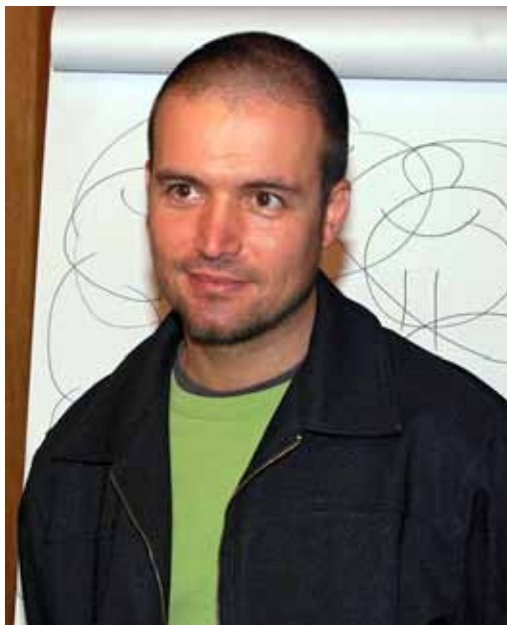
Годишното ОС завършва винаги в неделята на Цветница или Вход Господен в Йерусалим. Представяне на новите секционни лидери- д-р Матиас Гирке и Георг Золднер на медицинската, и Гералд Хефнер, бивш немски депутат, на социалната. Подготовка на Световната Михаилова конференция през септември.

Камбанният звън на днешния празник ме съпровожда от Арлесхайм до Цюрих.

Трайчо Франгов, представител на АОб.

ВЕЛИКДЕНСКИЯТ ПРАЗНИК И ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА АОб 2016г.

За да е истинско разказването на една история, тя винаги трябва да е свързана по някакъв начин лично с този, който я разказва. Едва ли за друг от присъствалите на тазгодишния великденски празник и на Общото събрание на Антропософското общество тези две събития са били свързани така лично, както за мен. На 20.12.2015г. в Стара Загора Управителният съвет на сдружението се събра на работен обяд, на който трябваше да обсъдим известните ни към онзи момент събития в живота на Обществото през 2016г., сред които винаги е и провеждането на годишното общо събрание, което по традиция съчетаваме с великден-

ският празник. Споменавайки, че космическият Великден през 2016г. се пада на 27-ми март, Трайчо Франгов ме погледна въпросително, знаейки, че тогава е и рожденият ми ден. Не беше нужно да чака дълго – кимнах утвърдително в знак на съгласие да прекарам по-голямата част от предстоящия си рожден ден сред приятелите антропософи. Освен това – извън личното – когато православният Великден се разминава

с космическия, винаги е добре да изживеем великденското настроене тъкмо тогава, когато Слънцето, Луната и Земята се намират в онази констелация от преди близо 2000г. по време на мистерията на Голгота. Така личният ми празник беше втъкан и обогатен с изживяването на възкресението.

Така в късната утрин на 27.03.2016г. започнахме да се събираме в свободни разговори в приютяващия през последните години бездомното ни общество хотел Рила в София. Както винаги, за да започнем с планираната програма за празника, бяха необходими малко волеви импулси, за да бъдат

овладени топлите чувства и свежите размисли, протичащи в приятелските разговори. След освобождаването на малко пространство, започнахме с няколко евримитични упражнения, последвани от великденското настроение от Календара на Душата и винаги пламенното рецитиране на художесвено слово от Богдана Вульпе. След това Трайчо Франгов говори за импулса от Мистерията на Голгота, като започна с труд-

ностите в личното свързване с този импулс в контекста и на разминаванията в датата на Великден сред отделните общности в християнския свят. Започвайки от това как лично, микрокосмически изживяваме Мистерията на Голгота, изложението премина към макрокосмическите измерения на тази мистерия, разиграла се на физически план в Поврата на времената, но подготвяна далеч преди това чрез трите макрокосмически жертви на Христос за спасяването на трите душевни сили на човека – мисленето, чувстването и волята – и връщането на азовото съзнание на човека чрез минаването на Христос през голготската смърт. Дори най-близките до Христос Исус – единадесетте апостоли, които можах да се срещнат с Възкръсналия след разпятието, до навлизането в тях на Светия Дух след Петдесетница, не можах да разчетат знаците (слънчевото затъмнение, раздирането на храмовата завеса, земетресенията) и да осъзнаят космическото им значение – свързването на Христовата душа с тялото на Земята чрез потичането на кръвта от кръста в Земята и превръщането на тази душа в планетарна аура, видима от Космоса. Накратко д-р Франгов се спря и на продължението на импулса на Мистерията на Голгота, разиграло се вече не на физически план, а в духовния свят в края на XIX в., когато Рудолф Щайнер можа да изживее духовно втората Голгота на Христос, който още веднъж извърши една своя жертва в края на Тъмната епоха (Кали юга). Вземайки повод от подобното изживяване на апостол Павел пред портите на Дамаск, довело го до себеотрицателното проповядване на Христовото дело, концентрирано в думите: „Не аз, а Христос в мен“, Трайчо предложи антропософски прочит на тези думи, обогатен от даденото чрез Рудолф Щайнер познание на човешкото и Христовото същество, а именно: „Не моят земен (нисш) Аз, а висшият (Христовият) Аз в моя истински Аз“, като добави, че смъртта на нашия нисш Аз и неговото възкресение трябва да настъпят приживе, тук, в живота между раждането и смъртта на физически план, като резултат от нашето вътрешно развитие. Разбира се, антропософските истини, които учим сега, са само едно семе, което ще покълне, разцъфти и даде плод през следващите ни инкарнации, но за да стане това, трябва да сложим ред в нашата карма, а това може да стане само чрез изграждането на връзката ни с Господаря на кармата – Христос.

Тъй като започнахме по-късно, а ни предстоеше и общо събрание, този път не остана време за дискусия в кръг и приятелите се оттеглиха на групи за обедна почивка. Отново това беше възможност за членовете на управителния съвет да съчетаят обяда със заседание на съвета, което позволи да бъдат обсъдени подробности по предстоящите гостувания на Франк Бурдих, Рон Дунселман, Олаф Кооб, както и времето и мястото за провеждане на летния антропософски лагер в наситения период от началото на юни до началото на юли.

Заредени с нови сили, трябваше да проведем и редовното годишно отчетно-изборно събрание. Макар от година на година броят на присъстващите на общото събрание да намалява и да остава незадоволителен, не можеше да се

каже същото за географското покритие на представителите на събранието, което показва едно териториално разширяване на Обществото. През годините, главно сред членовете от София и Стара Загора, спрямо общите събрания се наблюдава развитието на една своеобразна апатия и дезинтерес от тази външна, административна и поради това скучна работа, която може би е далечна за хора, които търсят в Обществото само своя път на духовно развитие. Тази резигнация е вредна не само за сдружението, но и за отделните негови членове, които избират по-лесния път – да не направят усилието да отидат на общо събрание и да не участват в не така вълнуващата му екзотерична работа, в сравнение с изучаването на антропософските езотерични истини. В тази връзка трябва да бъде отдадено нужното уважение към приятелите от Варна, Бургас, Стара Загора, Ямбол, Търговище, Елин Пелин, които взеха по-трудното решение и намериха своя път към София и към общението с всички други единомишленици, защото Обществото е именно такова, когато има общение – усещане, чувство, съзнание за общност, за свързаност на едни пространствено раздалечени души в един организъм, чиято външна форма е нашето сдружение. На общите събрания, празниците, конференциите, семинарите и другите общностни инициативи ние се свързваме в пространството чрез събирането си на едно място, което се превръща в пулсиращото сърце на Обществото в даден момент. Но чрез повторението на годишните празници и на общото събрание ние осъществяваме едно общение и с ритмите на времето. Еднаквият дневен ред на годишните общи събрания може да създаде измамното предубеждение за повтаряне на едно и също нещо всяка година или през една година, но годишният кръг между две общи събрания никога не е затворен, а винаги завихря нова спирална ротация в развитието на Обществото, така че то продължава своето развитие като един наиндивидуален организъм.

След два пъти по седем години активна отдаденост в работата на управителния съвет Диана Ботушарова оповести пред общото събрание своето формално оттегляне от съвета, за да може да съсредоточи усилията си в други свои практически инициативи, като заяви готовността си да продължи да съдейства за реализацията на различни антропософски инициативи, доколкото силите ѝ позволяват това. Заради натовареност с други ангажменти и, надяваме се, с цел тяхното приоритизиране, реорганизиране и преосмисляне на тяхното място и значение, така че да се върне с нови сили и желание за съвместна работа, от членството си в съвета се оттегли и Владо Комаров. Така управителният съвет формално остана с петима членове, които обаче ще разчитат на активното съдействие от страна на цялото ядро от членове на Обществото, които го правят не просто един действителен жив организъм, но му придават стойност, изпълват го с качества, с достойнства, правят го притегателен център за душите, търсеци своята истинна същност и връзката си с духа на нашето време.

ЧОВЕШКИЯТ ГЛАС - КАТО ТВОРЯЩ НАШЕТО БЪДЕЩЕ

Благодаря за поканата от страна на изданието „Антропософски вест“ да споделя за първото по рода си в антропософския живот на България събитие, свързано с терапевтичното направление Терапия чрез пеене.

От 8 до 10 април в София се проведе въвеждащ семинар, в който взеха участие около петдесет човека от цяла България, с различна професионална и житейска насоченост. Основен наш лектор беше Теодорс Ригас, дългогодишен терапевт в болница в Хамбург, учител по пеене, антропософ, с богат професионален и житейски опит. Заедно със Зорница Вълкова от Сдружението по АЛПСТ „Опора“, д-р Трайчо Франгов и Юлия Стоянова, бяхме основното организационно ядро. В продължение на половин година подготвихме този семинар. Разбира се, импулсът идва от един човек, и той дойде от мен в края на август миналата година, когато си помислих и казах: „Искам, силно искам това..., а мога ли да доведа моето искане до осъществяване?“. Отговорът дойде в момента, с първия телефонен разговор.

Ако погледнем ретроспективно назад във времето, ще видим, че нишките, които водят към този въвеждащ семинар датират отпреди повече от 10 год. Постепенно в годините се разширяват, но в него неотлъчно присъства ядро от няколко човека. Включиха се хора от първото и второто Валдорфско обучение, от обучението по Антропософска лечебна педагогика и социална терапия, което аз също завърших, от АОБ. Имаше хора, които самостоятелно се занимават с Антропософия, или се развиват професионално в хуманитарните области на психологията, терапията, изкуствата, педагогиката, медицината... Бяхме пъстра група, в която се създаде невероятно топла и творческа атмосфера за тези три дни.

Създателка на това терапевтично направление е известната за времето си шведска оперна певица Валборг Сврдстрьом-Вербек. Заедно с Рудолф Щайнер, стъпвайки изцяло върху антропософските идеи, те създават упражнения, свързани с вокализиране на гласните и съгласните звукове, по начин, по който биват изживявани от човешкото същество като дълбоко душевен и физически процес. Човешкият дъх /Дух/ при вдишване и издишване носи както дълбоката космичност на акта на Първосътворението като част от космическия Логос, така и семето на космическото еволюционно развитие на бъдещото човешко същество. За мен беше отговорно предизвикателство да подготвя лекцията „Окултните корени на човешкия гласов организъм“, която е качена в сайта на АОБ, в раздела „Литература“, и може да бъде изтеглена свободно.

През 1906 год. Валборг се омъжва за младия немски поет Луис Вербек и заживява в Германия. През периода 1908-1911 год. двамата се задълбочават в изучаване на ан-

тропософията и се запознават с Рудолф Щайнер. Съзнавайки интуитивно значимостта на антропософията, Валборг Сврдстрьом-Вербек е готова да се откаже от певческото си дарование, за да бъде полезна с практически дейности в антропософското движение, на което Р.Щайнер енергично

се възпротивява. В нейната автобиографична справка се казва:

„Той съвсем ясно подчертава, че тя е обвързана посредством пеенето с изпълняването на по-висша духовна задача, която стига отвъд това, изпълнителят да представя произведения от областта на музикалното изкуство. Чрез изнасяне на концерти на най-изявените музикални таланти, при всички слушатели може да се получи усещане за съзряване на човешката същност, поради това, че слушайки, подсъзнателно се наподобява процесът дишане-уши-гърло, което не би могло да се случи от самосебе си. Това усещане издига човешката душевност към преживяване на по-висше морално ниво, което прояснява. Човекът открива чрез дълбоко осъзнаване, че това ниво може да бъде постигнато и започва да се стреми към него. Цялостното преживяване на подобно концертно пеене е като помилване и докосване на слушателя от неговата собствена по-висша същност.“

По време на подготовката на оперната си кариера, тя се среща и с педагогически методи, които са застрашавали нейните естествени и първоначални вокални дадености. В опитите си да се разграничи от подобни заплахи за гласа, започва да изследва нови методи. Срещата с Р.Щайнер ѝ помага да задълбочи познанията си по тези въпроси и до неговата смърт през 1925 г. между двамата продължава да съществува непрекъснат разговор относно въпроси, свързани с пеенето и обучението на певците. Още в началото той ѝ показва медитация за задълбочаване и одухотворяване на певческото дишане. Пеенето се превръща в свещенодействие, в което звуковите потоци се превръщат в естествен мост и връзка между Духовния и земния свят, в която връзка човекът е естествен медиатор. Всеки път, когато Валборг достига до ново разкритие, Щайнер го осветлява по духовно-научен начин. Нейната основополагаща книга „Школа за разкриване на гласа“ е плод на подобна съвместна работа. Когато Валборг присъства на неговите лекции, Щайнер директно подхожда към неизречените ѝ въпроси, като говори с дълги препратки за изкуството на пеенето и за същината на музиката. Тя търси гласа на човека в пеенето, който се среща със свръхличното и по този начин може да достигне до космическото осъзнаване. Щайнер наблюдава с особен интерес нейната педагогическа вокална дейност. Забелязва нещо, което много рядко се наблюдава при други хора на из-

куството или учени - нейното изкуство започва да хармонизира с вътрешността на първия Гьотеанум, с неговите форми и изисквания.

След смъртта на Рудолф Щайнер, Валборг продължава сама работата си. Основава в Хамбург „Школа по разкриване на гласа“, ръководена от нея в периода 1932-1939 год. в Гьотеанума. Задейства се интензивна съвместна работа между нея и антропософските лекари Ита Вегман и Южин Колиско. Чрез интензивната ангажираност на Колиско в подкрепа на нейната работа, Карл Кьониг също открива нейната значимост. След затварянето на школата, в периода на Втората световна война, Валборг, наред с дейностите около публикуването на методиката си, води курсове към Валдорфското училище в Хага, като разработва упражнения за деца. След края на войната, когато е на 66 год., вече изцяло е погълната от своята терапевтична работа. Отново възстановява контактите си с Дорнах, където редовно работи по три месеца в годината. В обсега на медицината работи съвместно с антропософските лекари Ернст Марти и Ото Нерахер, продължава също работата си с Карл Кьониг в Шотландия. Методиката на „Школата за разкриване на гласа“ продължава да се съхранява чрез различни курсове в отделните държави през 70-те години. Валборг Свердстрьом -Вербек умира на 1 февруари 1972 год., на 93-годишна възраст, в Еквелден, като до последно подкрепя и проследява работата на по-младото поколение с пълната отдаденост на човек и вокален педагог. Днес в болници, кемпхили, обучения по света, тази терапевтична методика продължава да се преподава и практикува.

Но съвременният свят е все по-дълбоко проникнат от материализма, грозотата, самоунищожението, вече не само в границите на необходимото и духовно-закономерното, а отвъд тях – до границите на гротескното, пародийното, напълно пропадналото в делата, чувствата и мислите си човешко същество и целокупно човечество. Човешката душа все повече и по-надълбоко попада в бездната на собствения си телесен и душевен земен ад. Защото адът е наистина тук! Огромна е отговорността ни! Нужно е реалистично да се вгледаме първо в собственото си вътрешно душевно огледало, а после в света – като огледало на нас самите, и да

се запитаме: „Кой съм аз и защо съм тук?“, „Какво мога да направя съзнателно, като отдам даровете на душата си за повече светлина в света?“, „Мога ли аз да излъча от себе си същата тази светлина, която търся в света?“ И е важно, дори да не може веднага да си отговорим, защото това е определено процес на вътрешно израстване, да оставим тези въпроси да действат в нас, да не се отказваме да търсим отговорите в годините на нашия житейски път.

Рудолф Щайнер и Антропософията са лечебното Слово и Дело, което Духът изпраща на хората. Терапията чрез пеене дава истинска възможност, чрез онова, което всеки един от нас притежава по рождение – дъха, дишането, гласа, говора, пеенето, да се върнем към нашите пра-корени, към Духовния свят, от който идваме, отново да се преоткрием, но този път в хармония с него, като нашият Аз изживее истинската осъзната връзка между Духа и човешката душа и плът. Изживяването е наистина дълбоко, и неслучайно в обучението може да се работи с часове с даден звук. Това има лечебна, оздравяваща и хармонизираща сила. В такава системна работа над нашето тяло, душа и Дух, ние може да изживеем своя Аз като силен и противостоящ на света, в който живеем. А нима, ако съществуват повече такива Азове тук, на Земята, то нашето собствено огледало и огледалото на света няма взаимно да се простветлят?!

Бих искала да завърша с думите на Валборг Вербек:

„Човешкият глас живее във всеки човек като цяло, завършено същество. То не се нуждае да бъде развито, а да бъде освободено, да бъде открито.“

От нас, от нашата будност, смелост, осъзнатост, готовност да загърбим удобствата и сигурността на света, зависи дали ще достигнем до онзи момент, в който ще се открием отново и ще освободим Съществуването на нашия глас - дете на космическия Логос. Бъдещата земно-космическа задача на човека е да се превърне от Сътворен в Сътворец, от сътворен от космическото Слово в Сътворец и Творящ космическо Слово. Всеки от нас има свобода на избора да постави началото тук и сега. А дали импулсът в България ще продължи, зависи от нас.

Дорина Василева

Кой в мрака среднощен на коня лети?
Бащата с невръстно дете до гърди.
Той крепко го стиска и пази от студ,
грижливо загръща го в топлия скут.

„Какво ти е, синко? Трепериш от страх.“ —
„Не виждаш ли горския цар, татко, ах,
с опашка, с корона на грозна глава?“ —
„Не бой ми се, синко, мъгла е това!“

„Ела с мен, момченце, във моите гори!
Там с теб ще играем чудесни игри,
цветя ще събираш по речния бряг
във свилени дрехи и златен калпак.“

„Не чуваш ли, татко, не чуваш ли ти,
що горският цар ми изтихо шепти?“ —
„Не ми се страхувай, не, чедо, недей!
В листата изсъхнали вятърът вей.“

Горски цар

„Каж ми, момченце, ще дойдеш ли с мен?
Там с моите щерки ще припкаш весден.
Те в лунния зрак ще играят навън
и теб ще люлеят със песни за сън.“

„Не виждаш ли, татко, не виждаш ли там
момите на царя как тичат насам?“ —
„Да, виждам ги, чедо, аз виждам — безспир
върбите се люшкат във сивата шир.“

„Обичам те, блазни ме твоята снага;
не искаш ли, силом те грабвам сега!“ —
„Пази ме, о татко! Студени ръце
забива без жалост той в мойто сърце.“

Бащата препуска, страхът му расте,
на скута му стене примряло дете;
пристига във къщи задъхан, сломен,
в прегръдките стиснал труп ледностуден.

Йохан Волфганг Гьоте, превод: Д. Стоевски

ЗА ПРИЯТЕЛИТЕ ОТВЪД ПРАГА

Моите спомени за Вера Гюлгелиева

Леля Вера и моята любима кръстница – това е Вера Гюлгелиева. Тя е човекът, на когото съм най-благодарна в този живот, освен на родната ми майка, която ми дари живота. В известен смисъл леля Вера – така ще я наричам докрай – също беше моя майка, но духовна и в Христа.

Всеки от нас има предопределени в живота си личности, които изиграват огромна роля в живота му. Ние се опитваме да следваме техния пример и те за нас са вдъхновение. За мен това беше и си остава леля Вера.

Ето какво разказва тя сама за себе си: „Родена съм в Кюстендил, откъдето е и майка ми./26, 01, 1914 /г. Баща ми - Марин Гюлгелиев е бил там 3-4 години по време на Първата световна война, за да инсталира първите европейски машини за банята с минерална вода в града. Когато през 1916 г. френски военен отдел, съставящ се от сенегалци-африканци напада града, всички софиянци там със семействата и децата си, натоварени и запечатани в конски вагони, се завръщат в София. Завръщаме се и ние, тъй като баща ми беше кореняк софиянец. Първоначалното си образование получих в училище „Отец Паисий“ - живеехме тогава на бул. „Дондуков“. В 3-та гимназия учих до трети клас включително. После постъпих в 4-ти гимназиален клас в американския пансион край Ловеч, който завърших с отличие през 1932 г. В 1934 г. се записах студентка английска и българска филология при тогавашния световноизвестен професор по филология г-н Стефан Младенов и при първия професор по английска филология Константин Стефанов в Държавния университет в София. Завърших добре университета през 1938 г. Почти веднага ме взеха за секретарка в американското представителство на IBM машини, където работих 31 години. С американската си пенсия организирах малка издателска къща „Изис - София“ за преводна литература - антропософска и художествена литература. Издаде съм над 25 книги, от които и няколко мои авторски: „Три критични момента в българската история“, „Спомени за достойни българи“, „Легенди за Каменград“, „В света на невидимото“, „Черно и бяло“, „Седем притчи за любовта“ и др. В момента малкото издателство принадлежи освен на мен и на дъщеря ми Евка Михайлова Развигорова - Янакиева, която го управлява. Аз с Божията милост и помощ още съм здрава. Пиша и превеждам за доброто на българския народ“.

Как всъщност животът ме срещна с нея? Това стана още в ранната ми юношеска възраст, между 15-та и 16-та ми годишнина през 1979-1980 г. Дълбоки тоталитарни и мракобеснически времена. Както тя казваше за тогавашното

време „Бог е отречен, а партията е с главно П“. Човешкият дух е тотално отречен също. Вътрешното ми съзнание, че това е напълно погрешно, води до конфликт в самата мен и обкръжаващата ме действителност и аз търся духа в тогава единствената в София петдесятна църква. В нея оставам няколко месеца. Когато започвам да проповядвам в къщи, родителите и роднините ми изпадат в ужас и решават, че нещо сериозно /дори психически/ се случва с мен. Решават да вземат мерки.

Вторият ми баща се оказва познат с Вера Гюлгелиева. Свързва ги общ интерес към езотериката и английските издания със съдържание, което тогава беше абсолютно забранено. След едно от поредните ми „изпълнения“, той говори с нея за моя проблем и така отивам за пръв път да я посетя в дома ѝ. И още от първите минути започваме задълбочена беседа върху християнството. Толкова много се впечатлявам от нейната личност и труд, такава светлина нахлува в душата ми още от първия път, когато съм с нея, че започвам да я посещавам регулярно. Впоследствие общувам и с други езотерично ориентирани личности, които изповядват например теософия, йога или други школи. Първата антропософска книга, която аз получавам – преводът на „Тайната наука“ от английски е на Вера Гюлгелиева. И още с първите изречения, четейки я, аз разбирам, че съм стигнала до това, което съм търсила през целия си съзнателен /още млад тогава/ живот. И днес също – след преживените вече години, потвърждавам, че това, което съм намерила тогава в лицето на Антропософията – от първата дори прочетена книга - може да ръководи човек не само в едно поредно прераждане, но до края на земните ни дни.

В онези мрачни времена да имаш такива „нелегални“ преводи беше опасно – полицията преследваше и преводачите, и читателите. Представяха си, че могат да изтръгнат духовното от нас – каква заблуда! Тя не познаваше страх. Впоследствие научих, че два пъти са изземвали нейните преводи от дома ѝ. Когато започнах да я посещавам, тя вече беше превела няколко теософски и антропософски книги. Първите преводи на антропософска литература в България дължим на нея и на Димо Даскалов, когото нямах щастието да познавам лично. Прочетох всичко, което ми даваше предпазливо, без да има някакъв проблем. Първите групи, в които се разискваше Антропософията бяха събирания в тесен кръг под названието „музикални вечери“, на които не съм присъствала директно. Те се провеждаха в условия на риск за всички, участващи в тях. С нея разисквахме Антропософията насаме, най-много по двама - трима души.

Как самата тя е достигнала до Антропософията? За свой учител и първи антропософ, когото тя среща, определя Бърдин Джоселин – нейна преподавателка по английска литература и вероучение в Ловешкия колеж. Впоследствие разбрах, че поддържа връзка с няколко видни английски антропософи като Ник Томас, /който става впоследствие приятел на България и прави тук няколко посещения/, Вили

Зухер, Рома Браун и др. Нейни преводи на техни трудове впоследствие излязоха от издателство „Изис София“ - „Борбата за етерната област“ – Ник Томас, „Драмата на Вселената“ – Вили Зухер, „Граждани на Космоса“ и „Познай себе си, гражданино на Земята“ – есета от Бърдин Джоселин.

С течение на годините аз разбрах, че това е моят езотеричен път. Прочитах всеки превод, който можех да получа от нея, защото тогава аз самата знаех доста по-малко английски език, отколкото сега. Впоследствие станахме много близки и тя ме подкрепяше във всички мои успехи и трудности. Освен, че стана моя кръстница /тъй като до 22-рата си година все още не бях кръстена и намерих за нужно най-после това да бъде извършено/, беше и свидетел на църковния ни брак, който също се извърши тайно в онези години. Тя ме подкрепяше винаги в трудни мигове и споделяше и нашите радости – например появата на сина ми. Такава беше моята леля Вера – освен един от първите антропософи у нас, също и безкрайно мил и добър човек.

Тя винаги ни е подкрепяла и в най-тежките години на прехода ни е давала кураж и смелост да продължим с надежда да преодолеем трудностите, които тогава бяха въпрос на жизнено оцеляване. За да разведрим малко мракобесната обстановка у нас в първите години на прехода и да си дадем нова надежда, тя предложи да направим серия молитви за България. Това се случи през 90-те за две поредни години. Идея за тези молитви даде Ванда Смоховска – близка и дългогодишна приятелка на леля Вера, която беше полякиня, но живееше отдавна в България. Тя ни преведе молитви, които се правеха за Полша и ние ги адаптирахме за България. Бяхме няколко души – в тези молитви участваха и Светла Бисерова и Лили Тасева. Ефектът от тези молитви беше поразителен! За няколко години настъпи определено разведряване у нас. Започнахме да дишаме по-спокойно. Но за съжаление ги прекъснахме. Не мога да си спомня по каква причина. Тези молитви имаха силно влияние и върху мен, аз се чувствах вътрешно много по-близко до Бог. Чувствах прилив на надежда и увереност, че е възможно наистина България да тръгне по нов път. Впоследствие не можахме да ги възобновим, нито някоя от антропософските групи прояви желание да продължи тази традиция.

Възхищавах се на много нейни качества, които бяха неизброими. Възхищавах се на писателския ѝ талант, който беше освен природна дарба, развиван и в литературните кръжоци, с участието на бележити български писатели като Змей Горянин и Фани Попова-Мутафова. За тях ние, по-младите, слушахме легенди. Тя беше един от най-големите и истински патриоти, които някога съм срещала и до днес. Обичаше България и нашата собствена история – такава, каквато е и казваше, че мястото ѝ е тук, а не да бъде емигрант, независимо от възможностите си. Тази любов към България навярно коренеше дълбоко от Богомилството, от турското робство и от всички тежки времена, преживени от българите. Тя роди безсмъртни творби като „Атила - бич божи“, „Аглика Ханъм“ и „Легенди за Каменград“, както и разказите „Седем притчи за любовта“. Много от тъй-себенаречените съвременни български писатели и да опитат да се учат от нея, пак няма да успеят да достигнат този най-български от

българските стилове. И тъжното е, че досега не ѝ отредиха място в българските учебници по литература.

Възхищавах се и на нейните качества на преводач. Не всеки може да преведе антропософска литература. Защото преди всичко не всеки може да я разбере в дълбочина, въпреки многото претенции и критики на съвременните преводачи. Без нейните преводи, както и тези на Димо Даскалов, в България и до днес може би нямаше да има Антропософия. Превела е на български език над 120 книги на Щайнер и негови последователи. И всички, които се считаме за антропософи, стъпихме на тези книги.

Колко хора, всъщност, в миналото знаеха чужди езици? Малцина. И тогава всички те носеха печата „шпиони и врагове на народа“. Животът на много от тях е бил често пъти на ръба на бръснача. Защото това не беше превод на руска социалистическа литература – тук се говореше за космически измерения – за Бог, за Христос, за прераждане, за Луцифер, Ариман и йерархиите – все неща, твърде далечни от тогавашната партийна линия. Но все пак някои хора са изпратени на този свят с апостолска мисия – такава беше и нейната. Тя не само че не познаваше страх, но всичките си преводи и книги даваше на приятели абсолютно безкористно и без да мисли за някакъв хонорар изобщо. Ако това не е мисия, тогава какво би могло да бъде? А колко хора злоупотребиха с това и никога не върнаха преводи, издадоха ги от свое име и основаха групи, четейки лекции от тези материали?! Много са.

Между антропософските лекции тя ни разказваше и за приятелството си с някои от основателите на Българското теософско общество и най-вече за Никола Трифонов, от когото открито се възхищаваше като един достоен българин. Видно е, че колкото и краткотрайна да е била дейността на обществото, то е дало своите плодове и почва като приемственост за развитието на Антропософията у нас.

Леля Вера беше откровена с всеки и обичаше да казва истината. Понякога дори беше доста рязка, особено когато защитаваше Христос, Антропософията или България. Затова от някои хора беше недооценена. Обичаше да нарича нещата с истинските им имена. Една от спорните теми в нашето общество беше дъновизмът. Леля Вера познаваше Дънов приживе. Много малко такива хора останаха. В нейните спомени неговата личност се разминаваше от представата за него, която ни обрисуват днешните негови последователи. Тя ни разказваше някои исторически обективни факти за него – как и поради какви причини той успява да привлече привърженици и как формира своето движение. Тя ни обясняваше как не бива да се смесват и да се отъждествяват Антропософията и дъновизмът.

Тъй като малко съвременници както на Дънов, така и на Вера Гюлгелиева има сред нас, а вече идват времена, в които не се знае нищо за нея, затова и аз си позволих да припомня тези позабравени и недотам удобни за някои съсловия факти. Защото в днешно време често наблюдаваме как се правят опити да се размият и отъждествят Антропософията и дъновизмът, без това да има реална духовна база. „Не, Антропософията не е дъновизъм и няма нищо общо с него“ – беше категорична леля Вера. А обичаше и често да

казва „Човек да мисли с мозъка си“, тоест да го използва и сам да направи избора си.

Леля Вера имаше силно развита интуиция и собствени свъхсетивни наблюдения. Но за разлика от много самозвани „екстрасенси“ не обичаше да говори за тях. Понякога в тесен кръг споделяше нещо, което дълбоко я е развълнувало в свръхсетивния свят или проявата му в нашия. Впоследствие тя се реши да издаде тези наблюдения като книга, озаглавена „Черно и бяло.“ В нея тя споделя някои наблюдения и случки, свързани с проявата на незримото около нас. Затова също ѝ се възхищава. На мен самата ми беше безкрайно интересно да слушам тези разкази.

Първата антропософска група у нас беше създадена в София официално през 1991 г. В нея участвах и аз. Впоследствие тя взе участие и при създаването на първото Антропософско българско общество в Стара Загора.

В нашата антропософска група се разискваха както глобални проблеми на съвременното – от гледна точка на Антропософията, така и някои отделни аспекти в самата Антропософия – предимно от Христорологията и Карма на неистината. Щом успееше да завърши превода си, леля Вера ни канеше да разискваме заедно поредната тема.

Нейното дълбоко желание, апелът ѝ към нас бе да изучаваме задълбочено Христовата мисия и Мистерията на Голгота. Очевидно, тя беше един от малкото антропософи, който разбираше и беше прозрял важността на тези послания на Щайнер. Казваше ни, че това е една от най-важните задачи на Антропософията спрямо човечеството.

За съжаление след като тя ни напусна, този аспект на

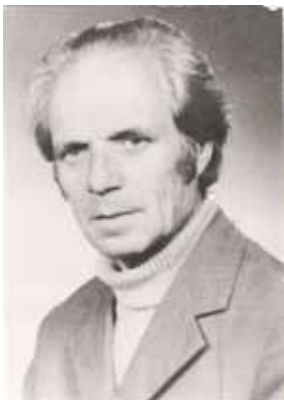
дейност на групата не можа да продължи, въпреки моите лични усилия. Като че ли по принцип тематиката е трудна за антропософите изобщо и остава далеч от работата и на останалите групи. Остана загадка за мен защо никой не се зае да разработи тази тема и до сега.

Леля Вера обичаше да пътува и като апостол да носи със себе си учението, на което посвети живота си. Независимо от възрастта, тя не спираше да посещава приятели в Пловдив, Стара Загора, Русе, Варна, както и в чужбина – предимно в Англия.

Безкрайна благодарност дължа на нейните приятели Джоан Бринч и Матиас Гуепин /светла да е паметта му/ за прекрасните лекции по биодинамично земеделие, които обработихме впоследствие с Росица Димитрова в книгата „Биодинамични зеленчуци“, за която, разбира се, леля Вера помогна с преводни материали. Безкрайно благодарна съм на Джоан и Матиас и за помощта и двата лични подаръка – за безценните книги „Да останем свързани“ от Щайнер и „Мостът отвъд реката“ - писма от отвъдното, които станаха основа на моята бъдеща работа за връзката между живите и мъртвите. Скоро след като споделих с нея колко щастлива се чувствам с тези две книги и работата с мъртвите, леля Вера ни напусна. Напусна ни тихо, след кратко боледуване на 93 години. Колко още мога да напиша за нея! Страници, не – тонове! Да пиша колко прекрасен и обаятелен човек беше, колко голям естет и колко обичаше красивото и хармонията наоколо. Липсва ми. Утехата ми е, че понякога я чувствам. Не насън – а когато съм будна.

Юлия Стоянова

IN MEMORIAM за Петко Бояджиев

Когато носим постоянно в мислите и сърцето си някои от нашите мъртви, някак странно и нереално ни изглежда като осъзнаем, че са изминали години, откакто сме се разделили в земния си път. И все пак днес, 29.04.2016г., на Разпети петък се навършват 10 години от преминаването на Прага между сетивния и духовния свят от нашия приятел и учител Петко Бояджиев. Не

мога да кажа, че ми липсва, защото в душевните ми сили живее една богата палитра от ценности, идеали, стремежи и светогледни нагласи, които Петко вложи в мен и всеки ден отстоявам в живота, като по един или друг начин водя вътрешен диалог с него. Когато съм изправен пред морални дилеми, често се питам как би постъпил или как би ме посъветвал Петко.

Приех да напиша тези редове във вестника с намерението както да оживя спомените за Петко у всички, които го познаваха, така и да създам, макар и бегла представа за него у тези, които не го познават. Петко Бояджиев беше един от последните енциклопедисти, които носеха знания от множество сфери на човешкото познание в себе си. Днес

достъпът до знания е неимоверно по-голям, но те са изведени от душевните дълбини и се съхраняват на сървърни във външния океан на виртуалната реалност, като достъпът до тях е чрез външното действие на търсенето в интернет, а не чрез вглъбяването в собствените опитности и спомени.

Още в ранните години от живота си Петко бе усвоил свиренето както на пиано, така и на цигулка. Въпреки че по-нататъшният му жизнен път не беше свързан с усъвършенстване на тези умения, той все пак продължаваше да свири, макар и рядко, дори на 80-годишна възраст. Петко ни свиреше кратки пиеси и откъси от класически музикални произведения. Интересът му към класическата музика не беше само в нейното слушане или свирене – той я познаваше и теоретично, и исторично, като често споделяше интересни факти за даден композитор или произведение.

В професионалния си път като юрист, Петко Бояджиев също не се бе задоволил със задълбочаване само в една от сферите за изява в правното знание – освен в чисто практическата работа като прокурор и съдия по наказателни дела, Петко се занимаваше както с теоретична, така и с преподавателска работа. Като научен работник в Правния институт на Българската академия на науките, Петко е автор на редица научни разработки по важни правни въпроси – монографии и статии. В БАН достига до старши научен сътрудник първа степен, което отговаря на професор в университетските на-

учни звания. Като преподавател в университета става доктор по право и достига до степен доцент, като само свободата на мисленето му и антикомунистическите му убеждения го поставят в професионална изолация и враждебна колегиална среда, което се оказва от решаващо значение той да не стане професор и да напусне Софийския университет. В един от дългите ни разговори, в които той проявяваше жив интерес към моите студентски години в Юридическия факултет на Софийския университет, разпитвайки кои са преподавателите ми по отделните дисциплини, когато чу от мен 1-2 имена, с горчивина разказа свои спомени за миналото на тези професори – единият като агент на държавна сигурност, а другият - като резидент на КГБ в университета – и за средата, в която е трябвало да отстоява своите убеждения.

Отстояването и утвърждаването на върховенството на закона и чувството му за справедливост и истина бяха основни негови идеали и ценности не само в по-зрелите му години когато е носител на житейска мъдрост и представител на антропософията. Тези ценности той трябваше да защитава още в началото на професионалния си път като млад прокурор в Ловеч в началото на 50-те години на миналия век в едни от най-мракобесните времена на комунизма. Това са времена на утвърждаване на бездуховната и безпросветна нова власт чрез скалъпени от силните на деня безпочвени обвинения, дирижирани от тях наказателни процеси и предварително написани присъди, изпращащи невинни хора в евфемистично наричаните „трудова“ лагери. Там хиляди достойни българи намериха смъртта си или претърпяха обрат в съдбите си. Именно в този обществено-политически контекст Петко съумя да удържи на натиска „отгоре“ и като млад прокурор да устои на настойчивите искания да изготви лъжливо обвинение срещу невинен, но неудобен за властта мъж, който е трябвало да бъде изпратен с присъда в концлагер край Ловеч. Въпреки, че Пилат Понтийски искрено казва в Преторията: „аз не намирам никаква вина у тогава Човека“ (Лука, 23:4), все пак предава Христос Исус на разпятие според желанието на събралото се множество. Напротив – въпреки желанието на комунистическите „първосвещеници“ от онова време, Петко отказа да повдигне обвинение срещу човек, у когото не намира вина, утвърждавайки върховенството на закона и отстояването на истината.

Успоредно с усвояването на езика на музиката и принципите на правото, Петко изучава и овладява 5 чужди езици – той ползваше не само „задължителния“ за времето му руски език, но и френски, немски, английски и италиански. За степента на владеене на езика може само да се спомене, че той превеждаше литература от поне три от изброените пет езици. С вродената си трудолюбивост и отдаденост на целите, които си поставяше, Петко направи някои от най-стойностните преводи на трудовете на Рудолф Щайнер, сред които са „Указанията за езотерично обучение“, „Природните основи на храненето“, „Биодимамичното земеделие. „Календара на душата“ бе останал неиздаден и само като ръкопис в една тетрадка от личния му архив, от която в последните 2-3 години от живота си ни четеше по време на срещите на работната група „Рудолф Щайнер“. Винаги, когато се събирахме, по бюрото му бяха разпилени книги, речници, листове

със записки, разкриващи ежедневната му работа по преводи или проучване на нови книги на чужди езици.

Дълги години Петко Бояджиев беше не само домакин на група „Рудолф Щайнер“, която сред приятелите от Антропософското общество беше по-известна като „групата на Петко“, но той беше и нейният основен камък, на който се крепяха и осланяха търсещите души, „просещите Дух“. Петко насърчаваше всеки, поел по трудния път на антропософското познание, винаги готов като един Сократ да „акушира“ раждането на импулсите за духовно пробуждане и развитие. Петко беше наш духовен учител, но никога не постави себе си над другите, не изхождаше от позицията на натрупаните житейски опит и мъдрост, не раздаваше крайни истини, а винаги беше готов да търси отговорите на въпросите, заедно с питация. Петко притежаваше оригинален и жив ум, проницателно и ясно мислене. Когато слушаше нечие изказване по даден въпрос, той често затваряше очи, но за всеки страничен наблюдател беше ясно, че той много интензивно оживяваше вътрешно това, което чува. Тази негова особеност се проявяваше и когато самият той изразяваше дадена теза или мнение и особено, когато се касаеше за теми от духовната наука. Той говореше със затворени очи, леко повдигнал глава нагоре, но клепачите му не можеха да скрият активността на очите му. Сред слушателите се усещаше, че в момента той вижда и изживява това, за което говори.

Така той говореше най-вече по въпроси на духовната наука, но универсалната му обща култура обхващаше не само знания в тази област и вече споменатите право, музика и филология. Петко притежаваше задълбочени познания и по история, литература, медицина, астрономия, фитотерапия и др. Не е възможно да бъдат представени накратко всички тези негови таланти, които се разкриваха за околните някак непринудено, естествено и ненатрапливо. Така например, той беше като една подвижна фитотерапевтична енциклопедия – когато някой споделяше за свой здравословен проблем, Петко винаги имаше на ум по някоя идея за лечебно растение, което може да помогне, като тази препоръка не се основаваше просто на прочетена или чута информация, че дадена билка помага при даден проблем, а можеше подробно да обясни лечебните свойства на растенията - върху какво и как въздействат. През пролетта и лятото още с влизането в дома му ни лъхваха аромати от множество сушени растения. По това време на годината домът му се превръщаше в своеобразна билкова аптека. Не само Петко обичаше растенията, но и те го обичаха. В дома му целогодишно беше като в малка ботаническа градина от малки и големи саксийни цветя и други растения, които видимо бяха добре обгрижвани. Бидейки истински природолюбител и планинар, всяка седмица Петко ходеше на Витоша и общуваше с природата. Когато ходехме заедно, на всяка крачка той съзираше определени растения (не само лечебни) и разказваше интересни факти за тях.

При една от тези разходки на Витоша Петко ми разказа за първите му срещи с антропософията още далеч преди началото на 90-те години, когато се създадоха първите легални антропософски групи. Срещата му с антропософията беше назад в бездуховните години на комунизма, когато

търсачите на духа са били на свой ред търсени и преследвани от доносниците на държавна сигурност. Тогава именно планината Витоша е била онзи храм на свободата на мисълта и духовността, където е могло да се говори и споделя открито с хората, спрямо които вече си изградил доверие. Благодарение на хора като Петко, родени и живели съзнателно и преди 09.IX.1944г., изградил своите морални устои преди тъмните десетилетия до края на 80-те години на XXв., в началото на 90-те години отново беше пробуден интересът на българите към духовния свят. Петко беше един от онези мостове, чиито носещи стълбове отстояха преди и след времето на отричането на духовния свят и пренесоха във времето импулса за познание на несетивното, което не е само там някъде далеч в космичните простори, а непосредствено граничи с 5-сетивно познаваемия свят.

Петко не само пренесе този импулс през бездуховните десетилетия, но и го вложи в много души, в някои от които той е поклънал и дал плод, а в други - все още стои като семе със своя потенциал. Тези души – неговите приятели – продължават да носят и спомена за него, за неговата искреност и непринуденост, откритост и честност, за неговата мъдрост и любов, за нестихващия му интерес към многообразието на живота и желанието му за живот. Дори когато вече знаеше тежката диагноза и неизбежността на предстоящото си екскарниране, в моментите, в които се чувстваше добре, той не спираше да ни учудва с дългосрочните планове, които правеше, както и с живия си интерес към актуалните теми на деня. Често разговаряхме дълго по обществено-политически въпроси, като макар да имаше собствени позиции по дадени въпроси, Петко ме разпитваше за моите виждания, за да „си свери часовника“ с моето поколение, за да види

как по един и същ въпрос мислят младите и възрастните. Да, той беше възрастен, но не беше стар. Не и Петко. Той така и не остаря. Винаги ме изненадваше с една почти детска любознателност и готовност да научи нови неща, като същевременно ги подлагаше на зрял и задълбочен анализ с проницателното си мислене. С него можеше да се общува свободно по всякакви теми, нямаше нещо, което да не е интересно за него; нямаше и интересна за мен тема, спрямо която да не прояви разбиране. Въпреки възрастовата ни разлика от близо 60 години, Петко остава и ще остане един от най-близките ми приятели. Първата ми среща с него беше на едно от прекрасните съботни събирания на вилата на Нева Кръстева през 1998г., около година след първата ми среща с антропософията. Тогава Нева ме хвана под ръка, каза ми, че иска да ме запознае с един човек и че мисли, че в неговата група ще се чувствам най-добре. Представи ме на Петко, а той реагира така сърдечно, че всички бариери паднаха в миг. Още първия път, когато отидох в групата на Петко и го познавах само от краткия ни разговор на вилата на Нева, след края на седмичната сбирка, изпитах желание и нужда да остана с него. Плахо го попитах дали е удобно да остана за малко, той с радост прие и така говорихме до късно вечерта като стари приятели, без никакви условности и задръжки. Така се роди (или възроди) едно приятелство, което продължи през следващите 18 години. Всеки път, когато влизах в дома му или се срещяхме навън, Петко ме посрещаше с енергично разтваряне на ръцете в евритмично „А“, с искрящ поглед и широка усмивка.

Такъв ще го запомня!

Александър Бояджиев

ЛЮБОПИТНО...

Честит е този, който волно може предците да си спомня, да разказва възторжено за тяхното величие и подвизи, а после с тайна радост да види, че самият той затваря накрая тази хубава редица!

Гьоте „Ифигения в Таврида“

През 1786 г. тридесет и седем годишният Гьоте за втори път побягва от задушната атмосфера на твърде провинциалния за него Ваймар и през Карлсбад, където се лекува с минерална вода, продължава за Италия. В Рим веднага се залавя за написаната осем години по-рано в проза драма „Ифигения в Таврида“ и я преработва в стихове. Така той дава завършен вид на най-популярната си сценична творба, взела за основа мита, вдъхновено пресъздаден още от Еврипид. В древногръцката митология Ифигения е дъщеря на Агамемнон и на Клитемнестра. Тя е определена за жертва на богинята Артемида и баща и я извиква в Авлида. По време на жертвоприношението е заменена с жертвено животно, след което се посвещава на богинята, като става

Гьотевата Ифигения

нейна жрица в Таврида. В Елада се завръща заедно с брат си Орест. Митът за жертвоприношението на Ифигения е сюжет на антични произведения на Хезиод, Есхил, Софокъл, Еврипид, Лукреций и Овидий, в западноевропейското изкуство – творби от Ж. Расин, И. В. Гьоте, Д. Скарлати (оперите „Ифигения в Авлида“ и „Ифигения в Таврида“), К. В. Глук.

Преди да замине за Италия, като „северен художник“, Гьоте написва своята Ифигения изцяло в стила на декламаторското изкуство. В него преобладава „животът в кръвта“ – редуване на високи и ниски тонове.

В Рим Гьоте преработва изказа на поемата. На юг дишането и кръвната циркулация са по-ускорени и речта се подрежда в ритмите на рецитацията. Кръвта винаги се явява носител на най-дълбоките човешки качества.

По този повод Рудолф Щайнер пише: „Докато позанаваше само севера, Гьоте беше декламатор и можа да напише своята декламаторска Ифигения. След като видя Италия и усети гръцкия елемент на италианското ренесансово изкуство, Гьоте изпита истинско облекчение от Севера и веднага преработи своята Ифигения. Тук аз не искам да развивам теории, а само да опиша усещанията, до които може да стигне един антропософ“

ПОКАНА ЗА ЙОАНОВ ПРАЗНИК

Скъпи приятели, каним ви в събота на 25. 06. 2016 в Стара Загора - село Змеево, за да посрещнем заедно Йоановден. В празничната програма са включени социални упражнения, музика, лекция за Йоановден и арттерапия. Начало - 11.30 часа.

Очакваме ви!

Съобщение

Скъпи приятели. Търся съмишленици за учредяването на нова антропософска група, която ще има за цел задълбочаването в темата за троичния социален организъм и троичния социален ред. Предполага се, че групата ще бъде национална и срещите ще бъдат в различни градове. Моля всички, които намират идеята за привлекателна и са готови, когато се налага, да пътуват за срещите, да ми се обаждат за да ги запиша. Ако има поне няколко желаещи ще можем да направим първата учредителна среща по време на Михаилевия празник през есента.

Георги Акабалиев

тел. 0878398509

e-mail: gakabaliiev@yahoo.com

ПРЕДСТОЯЩИ СЪБИТИЯ

02.- 03.07.2016 г. гр.София – Медицински семинар – д-р Олаф Кооб
22 – 28. 07. 2016 г. Международна конференция „Приятели на Европа“, Словения, гр.Любляна
08.08. – 12.08. 2016 г. гр.София – Семинар по Валдорфска педагогика

Повече информация – на сайта на АО : www.aobg.org

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михаилова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

Група „**Духът на Петдесетница**“
Веселина Радкова
тел. 0888 515 174
Радослава Ангелова

ПЛЕВЕН

Антропософска група „**Светилник**“
Галина Трифонова
тел. (064) 840 564; 0888 632 206

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

Антропософски кръг „**Аристотел**“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**“
Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група за художествена работа с
Мистерийните драми
Христо Маринов: 0879 058 241

Група „**Ариадна**“
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 7643; 0879 923 866

Група „**Ното ехегсео**“
(**Упражняващият човек**)
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 7643; 0879 923 866

Група „**Космософия**“
Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35

**Курсове по антропософска
социална арт-терапия**
За връзка:
Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.
Нина Стамова 0886 214 803

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Антропос-София**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „**Рудолф Щайнер**“
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Група „**Клуб на родителите**“
Иглика Ангелова, тел. 0885 910 339,

Социална художествена терапия
„**Дъгата на Дочка**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

ТЪРГОВИЩЕ

Група по лечебна педагогика
Константин Адамов
тел.: (0601) 811 07; (0899) 609 516

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

**ФОНД за НАБИРАНЕ
на СРЕДСТВА
за закупуване на
Антропософски дом
в София (към АОб)**

Дарителски сметки:
BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Текуща наличност: 3425 лв.

За контакти:

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095
БЛАГОДАРИМ !

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Христина Ангелова
Веселина Велкова
Диана Ботушарова
Юлия Стоянова
Георги Акабалиев
Тел: 0889 291988; 0877 587857
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на публикуваните материали носят единствено техните автори.